

ตราประจำจังหวัดระยอง

เกาะในภาพ คือ เกาะเสม็ด ซึ่งอยู่นอกชายฝั่งของตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง เป็นเกาะที่มีมะพร้าวมาก หาดทรายขาวสะอาดเหมือนน้ำตาลทราย

พลับพลาในภาพ หมายถึง พลับพลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างไว้เป็นที่ประทับ ระหว่างเสด็จประพาสเกาะนี้

คำขวัญประจำจังหวัดระยอง

“ผลไม้รสล้ำ อุตสาหกรรมก้าวหน้า น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่กวีเอก”

สีประจำจังหวัด

สีแดง หมายถึง สันักสูที่พระเจ้าตากได้กอบกู้ประเทศชาติพักกองทัพที่
ใต้ต้นสะตือ วัดลุ่ม จังหวัดระยอง
สีเหลือง หมายถึง สรักชาติ
สีน้ำเงิน หมายถึง สีแห่งความสดใส สีแห่งความเย็น สีของน้ำทะเล
ซึ่งจังหวัดระยองมีทางติดทะเลยาวไกลถึง 100 กม.

ต้นไม้ประจำจังหวัด ต้นประดู่

ดอกไม้ประจำจังหวัด ดอกประดู่

ต้นไม้พระราชทาน ต้นสารภีทะเล

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดระยอง

1.1 ความเป็นมา

ตามหลักฐานและประวัติศาสตร์ ระยองเริ่มมีชื่อปรากฏในพงศาวดารเมื่อปี พ.ศ. 2113 ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหาธรรมราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา

ส่วนประวัติดั้งเดิมก่อนหน้านี้ เป็นเพียงข้อสันนิษฐานที่พอจะเชื่อถือได้ว่าระยองน่าจะเป็นเมืองที่ก่อสร้างขึ้นสมัยขอม คือ เมื่อประมาณ พ.ศ.1500 ซึ่งสมัยที่ขอมมีอำนาจครอบคลุมอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิมีเมืองนครธมเป็นราชธานี ขอมได้สร้างเมืองนครพนมเป็นเมืองหน้าด่านแรกมีเมืองพิมายเป็นเมืองอุปราชและได้สถาปนาเมืองลพบุรีขึ้นเป็นเมืองสำคัญด้วย ส่วนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองนครธม เมืองหน้าด่านเมืองแรกที่ขอมสร้างก็คือเมืองจันทบูรหรือจันทบุรีในปัจจุบันนี้

เมื่อขอมสร้างเมืองจันทบุรีเป็นเมืองหน้าด่านอารยธรรมของขอมจึงแพร่เข้ามาสู่แคว้นทวารวดีจึงอนุมานว่าขอมเป็นผู้สร้างเมืองระยองนี้ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นในสมัยใด โดยนักโบราณคดีได้สันนิษฐานจากหลักฐานที่ค้นพบคือซากหินสลักศิลปะแบบขอมรูปต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ที่บ้านดอน บ้านหนองเต่า ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง กับมีคูค่ายและซากศิลาแลง ศิลปะแบบขอมที่บ้านคลองยายร้า ตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย

นอกจากนี้เมืองระยองยังมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ครั้งสำคัญของชาติไทยกล่าวคือเมื่อปี พ.ศ. 2309 พม่ายกทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยาด้วยกำลังพลมหาศาล ฝ่ายไทยมีกำลังน้อยและขาดความสามัคคี พระยาวชิรปราการหรือพระยาตาก ซึ่งถูกเกณฑ์ไปช่วยป้องกันกรุงศรีอยุธยาได้นำไพร่พลเข้าต่อสู้ป้องกันรักษากรุงเทพฯ ไว้อย่างสุดความสามารถจนกระทั่งเห็นว่าไม่อาจรักษากรุงเทพฯ ได้ต่อไปแล้วจึงได้รวบรวมกำลังพลประมาณ 500 คนตีฝ่าวงล้อมของข้าศึกออกมามุ่งหน้าสู่ภาคตะวันออกได้เดินทางผ่านเมืองต่างๆ โดยมาหยุดพักไพร่พลที่เมืองระยองผูกช้างทรงที่ใต้ต้นสะตือ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล (ปัจจุบันต้นสะตือยังคงปรากฏเป็นหลักฐาน) พระยาตากได้ปราบปรามคณะกรรมาการเมืองที่แข็งข้อและได้รวบรวมพลที่เมืองระยอง ข้าราชการและประชาชนผู้จงรักภักดีได้พร้อมใจกันยกย่องสถาปนาพระยาตากขึ้นเป็น “เจ้าตากสิน” เมื่อ พ.ศ. 2310 ณ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล เมืองระยองนี้เองต่อมาได้เดินทางไปที่เมืองจันทบุรี ยึดเป็นที่มั่นและกอบกู้อิสรภาพจากพม่าได้ในที่สุด

1.2 ลักษณะทางกายภาพ

1) ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศ เป็นที่ราบชายฝั่งที่เกิดจากการทับถมของตะกอนบริเวณแอ่งลุ่มน้ำระยองและที่ลาดสลับเนินเขาและภูเขา มีลักษณะเป็นลอนลูกคลื่นสูงต่ำสลับกันไป โดยมีพื้นที่ทิวเขา 2 แนวคือทิวเขาชะเมาทางทิศตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเล 1,035 เมตรและทิวเขาที่อยู่ประมาณกึ่งกลางของตัวจังหวัดเป็นแนวยาวจากอำเภอเมืองระยองขึ้นไปทางเหนือจนสุดเขตจังหวัด มีแม่น้ำสายสั้นๆ ซึ่งเกิดจากเทือกเขาจันทบุรีและเทือกเขาบรรทัดไหลลงสู่อ่าวไทย แม่น้ำที่สำคัญได้แก่แม่น้ำบางประกง แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำระยอง เป็นต้น ลักษณะชายฝั่งทะเลมีหาดทรายสวยงามและมีเกาะใหญ่น้อยเรียงรายเลียบตามแนวชายฝั่งนับเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

ที่ตั้ง อยู่ทิศตะวันออกของประเทศไทยระหว่างเส้นรุ้งที่ 12 – 13 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 – 102 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 3,552 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 2,220,000 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 179 กิโลเมตร

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อเขตอำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ่อทอง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ทิศใต้ ติดชายฝั่งอ่าวไทย ยาวประมาณ 100 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดต่อเขตอำเภอนายายอาม อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อเขตอำเภอสัตหีบ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

รูปที่ 1 แผนที่จังหวัดระยอง

2) ลักษณะภูมิอากาศ

มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อนลมทะเลพัดผ่านตลอดปี อากาศอบอุ่นไม่ร้อนจัด บริเวณชายฝั่งทะเลเย็นสบาย ฤดูฝนจะมีฝนตกชุกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมของทุกปี ในปี 2558 มีฝนตก 109 วัน ปริมาณฝนตกวัดรวมได้ 1,449.9 มิลลิเมตร มากกว่าปี 2557 ถึง 400 มิลลิเมตร ปริมาณฝนตกรายเดือนมากที่สุดคือ เดือนกันยายน 2558 วัดปริมาณได้ 407.3 มิลลิเมตร โดยฝนตกมากที่สุดวันที่ 17 กันยายน 2558 วัดปริมาณได้ 103.1 มิลลิเมตร

ตารางที่ 1 ปริมาณฝนเป็นรายเดือน พ.ศ. 2557 – 2558

เดือน	ปี พ.ศ.2557				ปี พ.ศ.2558			
	ปริมาณ ฝน	จำนวนวันที่ ฝนตก	ปริมาณ ฝนสูงสุด	วันที่ปริมาณ ฝนสูงที่สุด	ปริมาณ ฝน	จำนวนวันที่ ฝนตก	ปริมาณฝน สูงสุด	วันที่ปริมาณ ฝนสูงที่สุด
รวม	1,049.9	95.0	148.7	7 ตุลาคม	1,449.6	109.0	103.1	17 กันยายน
มกราคม	-	-	-	-	1.4	2.0	1.3	7 มกราคม
กุมภาพันธ์	12.8	4.0	11.2	20 กุมภาพันธ์	38.8	3.0	16.6	19 กุมภาพันธ์
มีนาคม	2.0	3.0	1.0	16 มีนาคม	28.9	5.0	12.5	22 มีนาคม
เมษายน	44.7	3.0	29.0	5 เมษายน	25.4	4.0	16.3	12 เมษายน
พฤษภาคม	22.0	5.0	9.3	31 พฤษภาคม	175.6	11.0	22.2	8 พฤษภาคม
มิถุนายน	124.1	18.0	23.6	8 มิถุนายน	233.2	16.0	53.5	8 มิถุนายน
กรกฎาคม	80.1	8.0	42.6	22 กรกฎาคม	52.5	11.0	10.2	16 กรกฎาคม
สิงหาคม	133.3	13.0	69.1	19 สิงหาคม	107.9	10.0	54.7	27 สิงหาคม
กันยายน	108.3	12.0	30.1	15 กันยายน	407.3	17.0	103.1	17 กันยายน
ตุลาคม	420.8	19.0	148.7	7 ตุลาคม	228.5	18.0	54.0	12 ตุลาคม
พฤศจิกายน	95.6	7.0	15.8	3 พฤศจิกายน	108.5	9.0	40.3	8 พฤศจิกายน
ธันวาคม	6.2	3.0	4.5	2 ธันวาคม	41.6	3.0	40.2	1 ธันวาคม

หมายเหตุ : มิลลิเมตร

ที่มา : สถานีตรวจอากาศจังหวัดระยองปี 2558

1.3 ข้อมูลการปกครองและประชากร

1) การปกครอง

แบ่งเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง อำเภอวังจันทร์ อำเภอเขาชะเมา อำเภอนิคมพัฒนา ประกอบด้วย 54 ตำบล 439 หมู่บ้าน 181 ชุมชน ด้านการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 27 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 37 แห่ง

ตารางที่ 2 : แสดงขนาดพื้นที่ จำนวนตำบล หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ (ตร.กม.)	ระยะทางจาก อำเภอลี้ จังหวัด(กม.)	เขตการปกครอง					
			เทศบาล นคร	เทศบาล เมือง	เทศบาล ตำบล	องค์การ บริหารส่วน ตำบล	ตำบล	หมู่บ้าน
	3,551.997	-	1	2	27	37	54	439
เมืองระยอง	514.547	-	1	1	6	7	11	84
บ้านฉาง	238.372	27	-	1	3	1	3	20
แกลง	788.463	47	-	-	8	9	15	147
วังจันทร์	395.249	70	-	-	1	4	4	29
บ้านค่าย	489.075	11	-	-	3	5	7	66
ปลวกแดง	618.341	46	-	-	2	6	6	34
เขาชะเมา	269.950	74	-	-	1	3	4	29
นิคมพัฒนา	238.000	20	-	-	3	2	4	30

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดระยอง เดือนธันวาคม 2558

2) โครงสร้างประชากร

มีชาวของเป็นชาวพื้นเมืองปัจจุบันได้ผสมกลมกลืนกันหมดแล้ว ประชากรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมกระจายอยู่ทั่วไปในชนบท ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 มีประชากรทั้งสิ้น 688,999 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคืออำเภอเมืองระยอง จำนวน 271,460 คน อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดคืออำเภอเขาชะเามีประชากร 23,880 คน อัตราความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยต่อพื้นที่ทั้งหมด 194 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอเมืองระยองมีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ 527.6 คนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร อำเภอวังจันทร์มีประชากรหนาแน่นน้อยที่สุด 65.8 คนต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร อัตราการเพิ่มของประชากรโดยรวมในปี 2558 ร้อยละ 2.14

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามเพศ เป็นรายอำเภอ และเขตการปกครอง

อำเภอ และเขต การปกครอง	2556			2557			2558		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
รวมยอด	661,220	325,635	335,585	674,393	332,253	342,140	688,999	339,333	349,666
ในเขตเทศบาล	323,000	157,973	165,027	330,035	161,333	168,702	338,108	165,268	172,840
นอกเขตเทศบาล	338,220	167,662	170,558	344,358	170,920	173,438	350,891	174,065	176,826
อำเภอเมืองระยอง	260,490	128,030	132,460	265,869	130,673	135,196	271,460	133,347	138,113
เทศบาลนครระยอง	61,077	28,885	32,192	61,902	29,222	32,680	63,655	30,081	33,574
เทศบาลเมืองมาบตาพุด	58,977	29,692	29,285	60,928	30,678	30,250	62,916	31,646	31,270
เทศบาลตำบลแกลงกะเฉด	7,110	3,393	3,717	7,104	3,401	3,703	7,071	3,380	3,691
เทศบาลตำบลบ้านเพ	16,940	8,172	8,768	17,116	8,210	8,906	17,258	8,280	8,978

อำเภอ และเขต การปกครอง	2556			2557			2558		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
เทศบาลตำบลทับมา	21,406	10,697	10,709	22,195	11,104	11,091	22,907	11,457	11,450
นอกเขตเทศบาล	94,980	47,191	47,789	96,624	48,058	48,566	97,653	48,503	49,150
อำเภอบ้านฉาง	65,045	32,513	32,532	67,374	33,749	33,625	69,622	34,862	34,760
เทศบาลเมืองบ้านฉาง	26,514	13,120	13,394	27,668	13,644	14,024	28,563	14,054	14,509
เทศบาลตำบลสำนักท้อน	10,932	5,426	5,506	11,116	5,521	5,595	11,300	5,610	5,690
เทศบาลตำบลบ้านฉาง	10,668	5,300	5,368	11,100	5,503	5,597	11,752	5,838	5,914
เทศบาลตำบลพลา	7,975	3,905	4,070	8,304	4,158	4,146	8,439	4,216	4,223
นอกเขตเทศบาล	8,956	4,762	4,194	9,186	4,923	4,263	9,568	5,144	4,424
อำเภอแกลง	129,594	62,831	66,763	129,773	62,959	66,814	130,304	63,138	67,166
เทศบาลตำบลเมืองแกลง	17,704	8,406	9,298	17,764	8,434	9,330	18,007	8,580	9,427
เทศบาลตำบลกองดิน	4,910	2,452	2,458	4,930	2,454	2,476	4,954	2,462	2,492
เทศบาลตำบลทุ่งควายกิน	6,833	3,316	3,517	6,898	3,346	3,552	6,866	3,336	3,530
เทศบาลตำบลปากน้ำประแส	5,146	2,501	2,645	5,142	2,494	2,648	5,120	2,485	2,635
เทศบาลตำบลสุนทรภู่	15,054	7,223	7,831	15,006	7,172	7,834	15,137	7,241	7,896
เทศบาลตำบลบ้านนา	8,439	4,154	4,285	8,398	4,148	4,250	8,411	4,131	4,280
เทศบาลตำบลเนินขี้	4,520	2,221	2,299	4,552	2,257	2,295	4,562	2,258	2,304
นอกเขตเทศบาล	66,988	32,558	34,430	67,083	32,654	34,429	67,247	32,645	34,602
อำเภอวังจันทร์	25,813	12,811	13,002	25,810	12,840	12,970	25,991	12,906	13,085
เทศบาลตำบลชุมแสง	3,788	1,847	1,941	3,769	1,854	1,915	3,797	1,866	1,931
นอกเขตเทศบาล	22,025	10,964	11,061	22,041	10,986	11,055	22,194	11,040	11,154
อำเภอบ้านค่าย	63,915	31,286	32,629	64,549	31,569	32,980	65,244	31,895	33,349
เทศบาลตำบลบ้านค่าย	3,170	1,525	1,645	3,172	1,510	1,662	3,231	1,529	1,702
นอกเขตเทศบาล	60,745	29,761	30,984	61,377	30,059	31,318	62,013	30,366	31,647
อำเภอปลวกแดง	51,452	25,868	25,584	54,664	27,529	27,135	58,258	29,395	28,863
เทศบาลตำบลบ้านปลวกแดง	4,704	2,313	683	4,897	2,377	2,520	5,250	2,549	2,701
เทศบาลตำบลจอมพลเจ้าพระยา	1,369	686	2,391	1,366	695	671	1,280	656	624
นอกเขตเทศบาล	45,379	22,869	22,510	48,401	24,457	23,944	51,728	26,190	25,538
อำเภอเขาชะเมา	23,775	11,943	11,832	23,816	11,948	11,868	23,880	11,971	11,909
นอกเขตเทศบาล	23,775	11,943	11,832	23,816	11,948	11,868	23,880	11,971	11,909
อำเภอนิคมพัฒนา	41,136	20,353	20,783	42,538	20,986	21,552	44,240	21,819	22,421
เทศบาลตำบลมาบข่า	8,145	4,052	4,093	8,519	4,219	4,300	8,853	4,366	4,487
เทศบาลตำบลมะขามคู่	10,771	5,286	5,485	11,228	5,489	5,739	11,652	5,698	5,954
เทศบาลตำบลมาบข่าพัฒนา	6,848	3,401	3,447	6,961	3,443	3,518	7,127	3,549	3,578
นอกเขตเทศบาล	15,372	7,614	7,758	15,830	7,835	7,995	16,608	8,206	8,402

ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2558

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนอัตราการเปลี่ยนแปลงและความหนาแน่นของประชากรจำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)				ความหนาแน่น (คน/ตารางกิโลเมตร)
	2555	2556	2557	2558	
	1.79	1.82	1.97	2.14	
เมืองระยอง	1.95	2.13	2.04	2.08	527.6
บ้านฉาง	2.17	1.93	3.52	3.28	292.1
แกลง	0.57	0.51	0.14	0.41	165.3
วังจันทร์	0.78	0.19	-0.01	0.70	65.8
บ้านค่าย	1.19	1.11	0.99	1.07	133.4
ปลวกแดง	3.85	4.49	6.06	6.37	94.2
เขาชะเมา	0.65	1.18	0.17	0.27	88.5
นิคมพัฒนา	4.00	3.12	3.35	3.92	185.9

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2558

1.4 ข้อมูลเศรษฐกิจ

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากการศึกษาผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปีพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดปี 2557 มีมูลค่า 874,547 ล้านบาท โดยมาจากภาคเกษตรกรรม 20,962 ล้านบาท มีแนวโน้มลดลงทุกปี และสาขาการผลิตนอกภาคเกษตรกรรม มีมูลค่ารวมสูงถึง 853,585 ล้านบาทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวประชากร เท่ากับ 1,008,615 บาท/คน/ปี เป็นลำดับที่ 1 ของประเทศ

ตารางที่ 5 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดและรายได้ประชากรจำแนกตามสาขาของจังหวัดระยอง

(หน่วย : ล้านบาท)

สาขาการผลิต		2553	2554	2555r	2556r	2557p
ภาคเกษตร	รวม	27,363	33,705	25,199	22,115	20,962
	เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	23,942	29,691	20,698	18,040	16,892
	การประมง	3,421	4,014	4,501	4,075	4,070
ภาคนอกเกษตร	รวม	688,762	730,853	816,736	867,343	853,585
	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	241,906	274,982	344,663	353,021	349,770
	อุตสาหกรรม	311,187	286,181	299,090	335,906	314,381
	การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	40,634	57,254	47,542	46,297	52,570
	การก่อสร้าง	6,294	5,440	4,663	6,741	5,800
	การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์	50,067	52,231	49,087	53,167	53,316
	โรงแรมและภัตตาคาร	1,747	1,974	2,377	2,685	2,644

สาขาการผลิต		2553	2554	2555r	2556r	2557p
	การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและ การคมนาคม	15,261	16,156	16,171	15,495	16,277
	ตัวกลางทางการเงิน	4,682	5,417	6,694	7,727	9,622
	บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การ ให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	5,550	19,093	32,637	32,931	34,385
	การบริหารราชการและการ ป้องกันประเทศ	5,736	6,068	7,074	6,743	7,226
	การศึกษา	3,222	3,271	3,406	3,570	3,888
	การบริการด้านสุขภาพและสังคม	1,692	1,758	2,073	1,845	2,286
	การให้บริการด้านชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	640	827	1,022	1,032	1,133
	ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	146	202	235	183	288
ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัด		716,125	764,558	841,935	889,458	874,547
ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัด ต่อคน (บาท)		873,241	918,744	997,343	1,039,356	1,008,615
ประชากร (1,000 คน)		820	832	844	856	867

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2559

เศรษฐกิจจังหวัดระยองมีสาขาสำคัญ ดังนี้

(1) สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และประมง

สาขาการเกษตรกรรม/เพาะปลูก จากการที่จังหวัดระยองมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม ทำให้จังหวัดระยองมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญจำนวนมาก ได้แก่

1. ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นพืชที่เพาะปลูกมากที่สุดในจังหวัดเมื่อเปรียบเทียบกับพืชเศรษฐกิจสำคัญชนิดอื่นๆ เนื่องจากเป็นพืชที่ปลูกง่ายไม่จำเป็นต้องดูแลรักษามาก อีกทั้งสภาพทางภูมิประเทศของจังหวัดเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก ผลผลิตส่วนใหญ่จะออกสู่ตลาดในช่วงเดือนตุลาคม-มกราคม เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องประสบปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากฝนตก ผลผลิตจะออกสู่ตลาดน้อยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม เกษตรกรส่วนใหญ่จะหยุดกรีดยางเพื่อบำรุงรักษาต้นยางเพราะต้นยางเริ่มผลัดใบ

2. มันสำปะหลัง เป็นพืชไร่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง อำเภอที่ปลูกมากที่สุดคือ อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์และอำเภอเมืองตามลำดับ โดยเกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์ระยอง 5, เกษตรศาสตร์ 50, ระยอง 90, ระยอง 60 และระยอง 3 ตามลำดับ เกษตรกรนิยมปลูกในช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคมของทุกปี สามารถเก็บเกี่ยวได้เกือบตลอดทั้งปี ผลผลิตจะออกมากในช่วงเดือนธันวาคม-เมษายน และจะออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์

3. สับปะรด ปลูกมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ ประมาณ 20% ของผลผลิตทั้งประเทศมีผลผลิตออกสู่ตลาดปีหนึ่งๆ ประมาณ 250,000 ตัน ผลผลิตส่วนใหญ่จะส่งขายให้โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูปเป็นสับปะรดกระป๋องและน้ำสับปะรด บางส่วนนำไปจำหน่ายเป็นผลไม้สดตามแผงจำหน่ายผลไม้ ผลผลิตส่วนใหญ่จะออกสู่ตลาด ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - มกราคมและระหว่างเดือนเมษายน - กรกฎาคม

4. ทูเรียน การทำสวนทุเรียนเป็นอาชีพที่เกษตรกรในจังหวัดระยองยึดเป็นอาชีพมาช้านาน เนื่องจากประสบการณ์และความรู้ที่สะสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษประกอบกับพื้นที่เพาะปลูกที่เหมาะสม การผลิตทุเรียนกระจายอยู่ในท้องที่อำเภอแกลง อำเภอเมืองระยอง อำเภอเขาชะเมา อำเภอวังจันทร์ อำเภอบ้านค่ายและอำเภอนิคมพัฒนาตามลำดับ มีเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพทุเรียนประมาณ 20,000 ราย เฉลี่ยพื้นที่ปลูกประมาณ 3-5 ไร่/ครัวเรือน ระยะการออกสู่ตลาดของทุเรียนจะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายน- มิถุนายน แล้วแต่ชนิดของพันธุ์ทุเรียนพันธุ์ใด ทุเรียนพันธุ์เบาจะเริ่มเก็บเกี่ยวก่อน คือ พันธุ์กระดุมและพันธุ์ชะนี ส่วนพันธุ์หนัก ได้แก่ พันธุ์ก้านยาว หมอนทองจะแก่สุกปลายเดือนพฤษภาคม

5. เงาะ เป็นไม้ผลเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งที่นิยมปลูกในจังหวัดระยอง มีพื้นที่ปลูกเงาะมากเป็นอันดับ 6 ของประเทศ พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ เงาะพันธุ์โรงเรียน รองลงมาคือ พันธุ์สีชมพู ฤดูกาลเพาะปลูกเริ่มในเดือนพฤษภาคม-สิงหาคมและเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

6. มังคุด เป็นไม้ผลยืนต้นที่มีอายุยืน เป็นพืชเมืองร้อนสามารถปลูกได้ในดินเกือบทุกชนิด ผลมังคุดมีรูปทรงและสีส้มสวยงาม รสชาติดี มีราคาสูง เป็นที่นิยมบริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้รับฉายาว่าเป็น “THE QUEEN OF FRUIT” พันธุ์มังคุดจะมีพันธุ์เดียวและไม่มีการกลายพันธุ์โดยนิยมปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

จะเห็นได้ว่าจังหวัดระยองเป็นเมืองแห่งการเพาะปลูกโดยเฉพาะผลไม้ ซึ่งสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดระยองเป็นอย่างมาก ซึ่งในทุกอำเภอของจังหวัดระยองสามารถทำการเกษตรได้ไม่ว่าจะเป็นการปลูกข้าว ปลูกผลไม้หรือพืชไร่อื่นๆ เช่น มันสำปะหลัง ลองกอง เป็นต้น

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดระยอง ปี 2558/2559

อำเภอ	พื้นที่โครงการ (ไร่)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ครอบครัว เกษตรกร	ข้าวนาปี (ไร่)	สับปะรด (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ลองกอง (ไร่)	อ้อย (ไร่)	ทุเรียน (ไร่)	มะม่วง (ไร่)	เงาะ (ไร่)	ขนุน (ไร่)	มังคุด (ไร่)	มะพร้าว (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	ปาล์มน้ำมัน (ไร่)
เมืองระยอง	278,134	181,036	8,895	3,003	1,996	4,846	2,585	0	5,833	2,246	3,463	966	9,970	1,531	87,108	376
แกลง	435,344	332,004	15,000	5,193	3,972	3,768	2,519	0	39,113	2,442	3,412	5,061	12,331	3,254	217,892	2,773
บ้านค่าย	250,194	215,243	7,700	10,984	7,480	8,301	449	865	1,706	215	798	94	3,685	695	101,188	311
ปลวกแดง	343,587	132,776	3,573	18.25	27,332	13,209	3	300	21	30	18	62	48	128.50	76,600	11,330
บ้านฉาง	121,158	60,556	2,482	19	779	25,477	0	560	14	4,864	0	526	41	1,282	4,610	2,337
วังจันทร์	169,447	155,911	4,409	347	2,648	3,192	186	750	9,240	89	211	2,480	1,225	18	121,177	6,087
เขาชะเมา	177,252	143,563	4,702	635	3,657	1,373	1,818	0	9,148	162	1,959	1,437	5,879	52	112,088	1,250
นิคมพัฒนา	169,959	111,935	4,046	27	38,992	8,566	68	0	248.50	928	29	406	310	1,245	26,169	368
รวม	1,945,075	1,333,023	50,807	20,226	86,856	68,732	7,628	2,475	65,324	10,976	9,890	11,032	33,489	8,206	746,832	24,832
พื้นที่ให้ผล (ไร่)				20,212	40,358	44,764	6,846	2,475	56,626	9,795	9,459	8,100	29,169	7,857	566,735	17,799
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)				514.21	5,736.47	4,604.42	653.41	10,250.00	1,399.27	968.77	1,205.69	1,920.63	761.76	อ้อย 818 ผล แก้ว 924 ผล	248.87	2,632.93
ผลผลิตรวม (ตัน)				10,393.40	231,512.52	206,112.06	4,473.27	25,368.75	79,234.27	9,489.14	11,404.64	15,557.06	22,219.80	3,421.72	141,045.92	46,862.90
ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)				9.78	8.61	2.44	24.00	0.99	ชนะนี้ 29.59 พจนทอง 41.33	13.89	โรงเรียน 14.00 สี 8.25	13.36	21.67	อ้อย 8.85 บาท/ผล แก้ว 16.23 บาท/ผล	41.65	3.85
มูลค่าสินค้าต่อปี (ล้านบาท)				101.65	1,993.32	502.91	107.36	25.12	2,809.64	131.80	126.87	207.84	481.50	42.90	5,874.56	180.42

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง สิงหาคม 2559

สาขาปศุสัตว์ : เกษตรกรในจังหวัดระยองมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าในภาพรวมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะไก่และเป็ด เป็นผลเนื่องจากราคาเป็นสิ่งที่สูงใจและการได้รับการส่งเสริมเงินกู้จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น เงินกองทุนหมู่บ้าน เงินกู้ช่วยเหลืออื่นๆ โดยจำนวนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ในแต่ละอำเภอมีปริมาณแตกต่างกัน

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลสัตว์เลี้ยงจำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	โค	กระบือ	สุกร	แพะ	ห่าน	ไก่	เป็ด	แกะ
รวมยอด	14,743	701	147,251	587	126	3,876,797	353,113	182
เมืองระยอง	5,473	377	27,992	202	92	811,254	82,016	-
บ้านฉาง	658	9	1,200	150	-	65,095	110	-
แกลง	2,385	217	60,675	-	25	1,390,321	75,850	-
วังจันทร์	195	-	3,886	-	2	92,846	5,153	-
บ้านค่าย	4,626	15	7,528	-	-	396,906	1,597	-
ปลวกแดง	276	76	32,468	5	-	573,531	159,700	12
เขาชะเมา	37	2	1,965	-	7	86,131	28,687	-
นิคมพัฒนา	1,093	5	11,537	230	-	460,713	-	170

หมายเหตุ : หน่วยเป็นตัว

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดระยอง ธันวาคม 2558

ประมงที่สำคัญ : มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 100 กิโลเมตรเศษ อาชีพประมงน้ำเค็มจึงเป็นอาชีพที่สำคัญรวมทั้งการทำประมงน้ำจืดและน้ำกร่อย เนื้อที่ทำการประมงทะเลประมาณ 1,500,000 ไร่ เรือประมง 1,822 ลำ สมาคมประมง 6 สมาคม กลุ่มเกษตรกรทำการประมง 36 กลุ่ม สหกรณ์ประมง 2 สหกรณ์ ท่าเรือประมง 45 ท่า

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลจำนวนเรือประมงที่ได้เสียค่าอาชญาบัตรเครื่องมือทำการประมง จังหวัดระยอง

ประเภทเครื่องมือ	เครื่องมือในจังหวัด	จำนวน(ลำ)
ประเภทอวนล้อมจับ	อวนล้อมจับปลากะตักกลางวัน	41
	อวนล้อมซั้ง	123
	อวนล้อมจับปั่นไฟ	21
ประเภทกางกั้นแล้วลาก	อวนทับตลิ่ง	1
ประเภทอวนลาก	อวนลากแผ่นตะเฆ่	49
	อวนลากคู่	6
ประเภทอวนครอบ	อวนครอบหมึก	483
	อวนครอบปลากะตัก	21
ประเภทอวนติดตา	อวนจมปู	557
	อวนจมปลา	5
	อวนจมกุ้ง	8
	อวนลอยปลา	254
	อวนล้อมติดปลาทุ	3
	อวนจมปลากองหิน	2
	อวนจมหมึก	2
	ระวะรุนเคย	1
ประเภทลอบ	ลอบปลา	10
	ลอบหมึก	59
	ลอบหมึกสาย	4
	ลอบปูม้า	43
	ลอบกุ้ง	1
	ลอบปูดำ	1
ประเภทโพงพาง	โพงพางหลัก	4
ประเภทเบ็ด	เบ็ดมือ	51
	เบ็ดลาก	62
ประเภทเบ็ดเตล็ด	เก็บหอย	7
	ฉมวก	3

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเรือประมงไทย กันยายน 2559

การทำประมงน้ำจืดมีเนื้อที่ทำการประมงน้ำจืดมีจำนวน 63,080 ไร่ สัตว์น้ำจืดที่สำคัญคือปลาชุก ปลานิล ปลาสาบ ปลานวลจันทร์ ฯลฯ

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนสัตว์น้ำจืดที่จับได้ จำแนกตามชนิดสัตว์น้ำจืดเป็นรายอำเภอ

(หน่วยนับ : ตัน)

อำเภอ	รวม	ปลาชุก	ปลานิล	ปลาตะเพียน	ปลาสร้อย	สาบ	นวลจันทร์	ยี่สกเทศ	ปลาบ้า	ตะพานน้ำ
	183.55	125.80	14.21	5.68	1.10	3.88	0.54	0.46	0.39	31.50
เมืองระยอง	73.85	37.25	2.00	2.00	1.10	-	-	-	-	31.50
บ้านฉาง	1.60	-	1.60	-	-	-	-	-	-	-
แกลง	4.06	1.65	1.56	0.31	-	-	0.54	-	-	-
วังจันทร์	72.25	63.35	3.57	1.12	-	3.88	-	0.33	-	-
บ้านค่าย	12.70	10.00	2.18	-	-	-	-	0.13	0.39	-
ปลวกแดง	10.00	10.00	-	-	-	-	-	-	-	-
เขาชะเมา	4.05	3.45	0.60	-	-	-	-	-	-	-
นิคมพัฒนา	5.05	0.10	2.70	2.25	-	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดระยอง ปี 2558

(2) สาขาอุตสาหกรรม

นับจากจังหวัดระยองได้รับบทบาทให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกและถูกกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่เป็นศูนย์บริการมาตรฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยีและกำหนดให้ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเป็นประตูทางออกให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ รัฐบาลได้ดำเนินการจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานไว้อย่างสมบูรณ์และกำหนดพื้นที่บริเวณมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยองเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม เป็นเมืองอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศไทยเนื้อที่ทั้งหมด 10,000 ไร่ เป็นพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรม 8,000 ไร่ มีท่าเรือน้ำลึกขนส่งสินค้าที่สามารถรับเรือขนาด 20,000 ตัน 1 ท่าและท่าขนส่งวัสดุเหลวที่สามารถรับเรือขนาด 8,000 ตัน 2 ท่า เป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญๆ คือ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี จังหวัดระยองจึงมีศักยภาพสูงในส่วนของการลงทุนด้านอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังได้รับการกำหนดเขตการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้อยู่ในเขต 3 ของการส่งเสริมการลงทุนซึ่งได้เปรียบกว่าจังหวัดปริมณฑล ส่งผลให้จังหวัดระยองมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว

ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2559 จังหวัดระยองมีนิคมอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมที่ร่วมดำเนินการกับเอกชน เขตประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรม รวมทั้งสิ้น 25 แห่ง เนื้อที่ประมาณ 100,000 ไร่ มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 2,959 แห่ง จำนวนคนงานรวม 171,028 คน อุตสาหกรรมของจังหวัดระยองมีหลากหลายประเภท เช่น การผลิตรถยนต์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ แปรรูป สินค้าเกษตร การผลิตไฟฟ้า การผลิตสารเคมี ซึ่งสร้างมูลค่ารวมในแต่ละปีเกือบ 1 ใน 3 ของงบประมาณรายจ่ายประเทศไทย

นิคมอุตสาหกรรม จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

1. นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เนื้อที่ 8,685 ไร่
2. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก เนื้อที่ 3,546 ไร่
3. นิคมอุตสาหกรรมผาแดง เนื้อที่ 540 ไร่
4. นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด เนื้อที่ 8,003 ไร่
5. นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ เนื้อที่ 8,634 ไร่
6. นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย เนื้อที่ 3,220 ไร่
7. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด เนื้อที่ 17,838 ไร่
8. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด แห่งที่ 2 เนื้อที่ 3,649 ไร่
9. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด แห่งที่ 3 เนื้อที่ 2,200 ไร่
10. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด แห่งที่ 4 เนื้อที่ 2,202 ไร่
11. นิคมอุตสาหกรรมอาร์ ไอ แอล เนื้อที่ 1,692 ไร่
12. นิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) เนื้อที่ 2,194 ไร่
13. นิคมอุตสาหกรรมหลักชัยเมืองยาง เนื้อที่ 2,211 ไร่
14. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชระยอง 36 เนื้อที่ 1,281 ไร่
15. นิคมอุตสาหกรรมอยู่ระหว่างการจัดตั้ง 1 แห่งคือนิคมอุตสาหกรรม ซีพี เนื้อที่ 3,068 ไร่

เขตประกอบการอุตสาหกรรม จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

1. เขตประกอบการอุตสาหกรรมสยามอีสเทิร์นอินดัสเตรียลพาร์ค เนื้อที่ 1,341 ไร่
2. เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เนื้อที่ 4,335 ไร่
3. เขตประกอบการอุตสาหกรรม จี. เค. แลนด์ เนื้อที่ 882 ไร่
4. เขตประกอบการอุตสาหกรรมเคอียูซีเมนต์ไทยเหมราชระยอง เนื้อที่ 3,551 ไร่
5. เขตประกอบการอุตสาหกรรมโรจนะ ระยอง เนื้อที่ 2,080 ไร่

ชุมชนอุตสาหกรรม จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

1. นิคมอุตสาหกรรมนครินทร์อินดัสเตรียลพาร์ค เนื้อที่ 469 ไร่
2. ชุมชนอุตสาหกรรม เอส เอส พี อินดัสเตรียลพาร์ค เนื้อที่ 1,260 ไร่
3. ชุมชนอุตสาหกรรม บริษัท ทุนเท็กซ์ จำกัด 1,497 ไร่
4. ชุมชนอุตสาหกรรม ไอ.พี.พี. 395 ไร่

สวนอุตสาหกรรมจำนวน 1 แห่ง ได้แก่

สวนอุตสาหกรรมบริษัท ระยองอินดัสเตรียลพาร์ค (Rayong Industrial Park) 1,500 ไร่

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนโรงงานจำแนกตามจำพวกโรงงาน

จำพวกโรงงาน	จำนวน (โรงงาน)
ในนิคมอุตสาหกรรม	946
นอกนิคมอุตสาหกรรม	2,013
โรงงานจำพวกที่ 1 (โรงงานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักร 5-20 แรงม้า และ/หรือมีจำนวนคนงาน 7-20 คน) (ยกเว้นโรงงานที่มีมลภาวะให้จัดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3)	213
โรงงานจำพวกที่ 2 (งานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 20 แรงม้าแต่ไม่เกิน 50 แรงม้าและ/หรือมีจำนวนคนงาน 21-50 คน) (ยกเว้นโรงงานที่มีมลภาวะให้จัดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3)	142
โรงงานจำพวกที่ 3 (โรงงานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 50 แรงม้า และ/หรือ มีจำนวนคนงานมากกว่า 50 คน หรือเป็นโรงงานที่มีมลภาวะ)	1,658
รวม	2,959

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง กันยายน 2559

สาขาอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ

1. เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี จำนวนรวม 232 โรงงาน เงินลงทุนรวม 171,136.19 ล้านบาท คนงานรวม 14,292 คน
2. ผลิตภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ จำนวนรวม 345 โรงงาน เงินลงทุนรวม 86,760 ล้านบาท คนงานรวม 38,500 คน
3. ผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน จำนวนรวม 58 โรงงาน เงินลงทุนรวม 50,884.85 ล้านบาท คนงานรวม 7,608 คน

(3) สาขาเศรษฐกิจ พาณิชยกรรมและการคลัง

จังหวัดระยองมีบุคคลต่างๆ เข้ามาทำงานและท่องเที่ยวในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก มีการประกอบธุรกิจการค้าอย่างกว้างขวาง การค้าปลีกและการค้าส่งส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในตลาดสดเทศบาล ตลาดศูนย์การค้าระยอง ตลาดเย็นหน้าโรงแรมสตาร์พลาซ่า ตลาดเช้า-เย็นหน้าวัดลุ่มมหาชัยชุมพลและตลาดสดหมอสาโรจน์ที่เป็นตลาดสดในตอนเช้าและจำหน่ายอาหารในตอนเย็นอยู่ใกล้แหล่งพักของคนทำงานในเมืองทำให้สะดวกในการซื้อขาย นอกจากนี้ยังมีห้างสรรพสินค้าใหญ่ อาทิ เช่น ห้างแม็คโคร ห้างโลตัส ห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี ห้างสรรพสินค้าแหลมทอง ห้างสรรพสินค้าเซนทรัล รวมทั้งตลาดชุมชนประจำอำเภอและตำบล

ด้านรายได้การจัดเก็บรายได้

ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 จัดเก็บรายได้รวมทั้งสิ้น 144,442.6 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันของปี 2557 คิดเป็นร้อยละ 10.1 ส่วนในปีงบประมาณ 2559 มียอดรวมจัดเก็บรายได้ถึงเดือนกรกฎาคม 2559 มีจำนวน 131,683.2 ล้านบาท

การนำส่งรายได้

ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 มีรายได้ นำส่งคลังสะสม จำนวน 82,683.3 ล้านบาท ต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปี 2557 คิดเป็นร้อยละ 11.3 ส่วนในปีงบประมาณ 2559 มียอดรวมนำส่งรายได้ถึงเดือนกรกฎาคม 2559 จำนวน 56,318.9 ล้านบาท

ด้านรายจ่าย

ปีงบประมาณ พ.ศ.2558 มีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ จำนวน 20,526.1 ล้านบาท ต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปี 2557 คิดเป็นร้อยละ -0.4 ส่วนในปีงบประมาณ 2559 มียอดรายจ่ายถึงเดือนกรกฎาคม 2559 จำนวน 13,162.3 ล้านบาท

ตารางที่ 11 แสดงการจัดเก็บรายได้

เครื่องชี้ภาคการคลัง	ปีงบประมาณ (FY) พ.ศ. 2558	ปีงบประมาณ (FY) พ.ศ. 2559						
		พ.ศ. 2559						
		Q1/FY59	Q2/FY59	Q3/FY59	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	YTD (FY)
รายได้จัดเก็บ (ล้านบาท)	144,442.6	37,593.0	39,676.1	42,165.2	14,801.2	13,162.0	12,248.9	131,683.2
(%yoy)	10.1	25.6	11.8	4.7	8.1	-3.0	9.4	12.7
ความแตกต่างเทียบกับ ประมาณการ (ล้านบาท)	-2,819.9	2,598.6	2,815.3	3,363.2	1,631.2	437.6	681.1	9,458.2
ร้อยละความแตกต่างเทียบกับ ประมาณการ (%)	-1.9	7.4	7.6	8.7	12.4	3.4	5.9	7.7
รายได้ นำส่งคลัง (ล้านบาท)	82,683.3	15,265.7	17,214.6	20,177.9	7,402.8	6,491.1	3,660.7	56,318.9
(%yoy)	-11.3	-27.6	-11.3	-16.0	-1.5	-21.2	-49.0	-21.4
รายจ่ายรวม (ล้านบาท)	20,526.1	4,856.7	3,740.4	3,520.6	1,385.6	1,134.1	1,044.5	13,162.3
(%yoy)	-0.4	4.1	-21.5	-33.9	-30.1	-35.1	-43.8	-20.8
ดุลเงินงบประมาณ (ล้านบาท)	62,157.1	10,409.0	13,474.2	16,657.3	6,017.2	5,357.0	2,616.1	43,156.6

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง กรกฎาคม 2559

(4) สาขาการท่องเที่ยวและการบริการ

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดชายทะเล มีความหลากหลาย ด้านการท่องเที่ยวทั้งหาดทราย ทะเล เกาะต่างๆ ภูเขา น้ำตก สวนผลไม้ รวมทั้งอาหารทะเลที่สด สะอาด มีชายหาดยาวกว่า 120 กิโลเมตรมีเกาะเสม็ดที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาจังหวัดระยองได้อย่างสะดวกสบายทั้งทางน้ำ ทางบกและทางอากาศ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 179 กิโลเมตร การคมนาคม สะดวกสบายและยังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อีกจำนวนมาก

การท่องเที่ยวของจังหวัดระยองในภาพรวมดีขึ้นทุกปีแต่ก็ยังได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ในบางช่วง เช่น ปัจจัยการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ และความเชื่อมั่นจากปัญหาภายในจังหวัดเอง เช่น ปัญหามลพิษ แต่ถึงแม้จะมีปัจจัยต่างๆ เข้ามากระทบ แต่จำนวนนักท่องเที่ยวก็ยังคงเติบโตอยู่ที่ประมาณ 10% ต่อปี

จุดเน้นด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดระยอง คือ

1. หาดทราย ทะเล มีหาดทราย และชายฝั่งทะเลที่สวยงามหลาย แห่ง โดยเฉพาะเกาะเสม็ด ที่มีหาดทรายขาวสวยงาม เป็นที่รู้จักกันดีของนักท่องเที่ยวทั่วโลก

2. อุทยาน – ป่าเขา สถานที่ที่เป็นที่รู้จักกันดีคืออุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-เกาะเสม็ด และอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง

3. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทยมาช้านาน ดังนั้นจึงมีสถานที่ทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก เช่น วัดป่าประดู่ วัดลุ่ม อนุสาวรีย์สุนทรภู่

4. การเกษตร/Homestay เช่นการท่องเที่ยวชมสวนผลไม้ การล่องเรือชมหิ่งห้อยแม่น้ำประแส ตลอดจนการพักแบบ Homestay ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นจำนวนมาก

5. Wellness/health @ spa มีสถานที่เพื่อสุขภาพจำนวนมากทั้งแบบปัจจุบันและแผนโบราณ เช่น Spa ที่ดาวดึงส์รีสอร์ท ปาร์ดีรีสอร์ท อาศรมสปา หรือนวดแผนไทยที่วัดบ้านดอน ซึ่งได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

6. Golf Paradise มีสนามกอล์ฟระดับ International standard ในพื้นที่อำเภอบ้านฉาง อำเภอปลวกแดง อำเภอสัตหีบ

7. Shopping สินค้า OTOP ของจังหวัดระยองได้รับการรับรองมาตรฐานระดับ 5 ดาวจำนวนมาก และยังมีการจัดสร้างศูนย์สินค้า OTOP และหมู่บ้าน OTOP ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถซื้อสินค้า OTOP ของจังหวัดระยองได้ง่าย

8. ดำน้ำ มีเกาะสวยงาม และมีปะการังจำนวนมาก สถานที่ที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว เช่น เกาะทะลุ เกาะกูด เกาะเสม็ด

9. Manmade ได้พยายามพัฒนาแหล่ง สร้างสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวมากขึ้น สถานที่ที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันคือพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำระยอง

10. เทศกาล งานประเพณี มีเทศกาลสำคัญๆ เกือบตลอดทั้งปี เช่น เทศกาลผลไม้และของดีจังหวัดระยอง เทศกาลเที่ยวทะเลบ้านเพ-เกาะเสม็ด เป็นต้น

ในรอบปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 4,171,188 คน แบ่งเป็นชาวไทย จำนวน 3,773,969 คน และชาวต่างประเทศจำนวน 397,219 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.24 ทำรายได้กว่า 24,000 ล้านบาท

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนห้องพัก และผู้เยี่ยมชมในจังหวัดระยอง

รายการ		ปี			การเปลี่ยนแปลง (%)	
		2556	2557	2558	2557	2558
จำนวนห้อง (ห้อง)		12,333	12,844	13,636	4.14	6.17
จำนวนผู้เยี่ยมชม		5,643,533	6,150,336	6,650,710	8.98	8.14
	ชาวไทย	5,169,919	5,678,118	6,151,526	9.83	8.34
	ชาวต่างประเทศ	473,614	472,218	499,184	-0.29	5.71
จำนวนนักท่องเที่ยว ^{1/}		3,461,717	3,854,783	4,171,188	11.35	8.21
	ชาวไทย	3,080,952	3,478,384	3,773,969	12.90	8.50
	ชาวต่างประเทศ	380,765	376,399	397,219	-1.15	5.53
จำนวนนักท่องเที่ยว ^{2/}		2,181,816	2,295,553	2,479,522	5.21	8.01
	ชาวไทย	2,088,967	2,199,734	2,377,557	5.30	8.08

รายการ		ปี			การเปลี่ยนแปลง (%)	
		2556	2557	2558	2557	2558
	ชาวต่างประเทศ	92,849	95,819	101,965	3.20	6.41
ระยะเวลาพำนักรเฉลี่ย ของนักท่องเที่ยว (วัน)		2.59	2.42	2.41	-6.56	-0.41
	ชาวไทย	2.49	2.30	2.29	-7.63	-0.43
	ชาวต่างประเทศ	3.40	3.48	3.47	2.35	-0.29
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)						
ผู้เยี่ยมเยือน		2,112	2,165	2,270	2.51	4.88
	ชาวไทย	2,059	2,108	2,209	2.36	4.83
	ชาวต่างประเทศ	2,484	2,580	2,724	3.89	5.58
นักท่องเที่ยว		2,295	2,352	2,469	2.46	4.98
	ชาวไทย	2,250	2,301	2,414	2.25	4.91
	ชาวต่างประเทศ	2,562	2,663	2,814	3.93	5.69
นักท่องเที่ยว		1,358	1,407	1,468	3.61	4.40
	ชาวไทย	1,356	1,405	1,467	3.57	4.42
	ชาวต่างประเทศ	1,389	1,451	1,506	4.43	3.81
รายได้ (ล้านบาท)						
ผู้เยี่ยมเยือน		23,542	25,124	28,380	6.72	12.96
	ชาวไทย	20,096	21,497	24,347	6.97	13.26
	ชาวต่างประเทศ	3,446	3,627	4,033	5.26	11.18

1/ นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เดินทางไปเยือนจังหวัดนั้น โดยวัตถุประสงค์ต่างๆ ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่น หรือศึกษาอยู่ที่จังหวัดนั้น ทั้งนี้ต้องพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน

2/ นักทัศนาจร หมายถึง ผู้เยี่ยมเยือนที่ไม่พักค้างคืน

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว ปี 2558

1.5 ลักษณะทางสังคม

1) ศิลปะและวัฒนธรรม

ระยองเป็นจังหวัดเก่าแก่ที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานร้อยปี จึงมีหลักฐานปรากฏทั้งในด้านศิลปะ โบราณคดี อารยธรรมตลอดจนมรดกด้านวัฒนธรรมต่างๆ จำนวนมากที่ชาวจังหวัดระยองจะต้องร่วมมือกันรักษา มรดกและสืบสานความเจริญรุ่งเรืองไว้ ตัวอย่างมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดระยอง ได้แก่

(1) โบราณสถาน โบราณวัตถุ

ถึงแม้ที่บุคคลภายนอกส่วนใหญ่มองว่าเป็นเมืองอุตสาหกรรมแต่ความเป็นจริงแล้วเป็นแหล่งโบราณคดีที่มีการขุดพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาเป็นเวลาหลายพันปี โบราณสถานที่สำคัญและกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนแล้ว จำนวน 11 แห่ง ได้แก่ วัดบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย, วัดบ้านเก่า อำเภอบ้านค่าย วัดป่าประดู่ อำเภอเมือง วัดลุ่ม (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง อุโบสถเก่าวัดโชด (ทิมธาราม) อำเภอเมือง วัดราชบัลลังก์ อำเภอแกลง วัดนาตาขวัญ อำเภอเมือง วัดสมมติเทพฐาปนาราม อำเภอแกลง วัดอุดมธัญญาวาส อำเภอแกลง วัดตะพงใน อำเภอเมืองและวัดเก้ง (เป็นเจดีย์เก่า) ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตโรงพยาบาลระยอง อำเภอเมือง ซึ่งในแต่ละแห่งจะมีวิหาร โบสถ์ และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก

(2) **ภาษาและวรรณกรรม** คนระยองมีเสียงพูดและความหมายของคำพูดที่แปลกไปจากจังหวัดอื่นอยู่มาก ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวระยองแม้แต่นักแสดงก็พยายามจะนำไปเผยแพร่เลียนแบบสำเนียงและคำที่ใช้ในชนบทแต่ก็ยากที่จะเหมือนชาวจังหวัดระยองที่ใช้ภาษาถิ่นของชาวระยองส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตอำเภอบ้านค่าย อำเภอแกลงและอำเภอเมืองบางส่วน

(3) **ขนบธรรมเนียมประเพณี** มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลางและยังมีธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่ยังคงถือปฏิบัติกันอยู่ในบางพื้นที่ เช่น ประเพณีแห่นางแมว ประเพณีแข่งเรือยาวประเพณีปักธงหรือการบูชาแม่โพสพ การทำบุญลาน ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีวิ่งควาย ประเพณีการจัดเทศกาลผลไม้และของดีเมืองระยอง ฯลฯ และมีประเพณีที่ถือได้ว่ามีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยคือประเพณีทอดผ้าป่ากลางน้ำที่ปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง

(4) **ศิลปะการแสดงท้องถิ่น** ที่ยังคงอนุรักษ์ไว้และสามารถแสดงในงานต่างๆ ได้ เช่น การรำโทน ลำตัด ลิเกของชาวอำเภอแกลง การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอนและยังมีศิลปะการแสดงประยุกต์ที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย ได้แก่ การแสดงหนังตะลุงคนของชาวอำเภอบ้านค่าย ขณะนี้การแสดงของจังหวัดระยองหลายประเภทที่เป็นที่รู้จักไปยังจังหวัดอื่นๆ ได้แก่ การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอน การแสดงลำตัด และการแสดงหนังตะลุงคน

2) การศึกษา ศาสนา และสาธารณสุข

เดิมชาวระยองส่วนใหญ่อาศัยตามบริเวณชายฝั่งทะเลและแม่น้ำ ประกอบอาชีพประมงและเกษตรกรรมเป็นหลักต่อมาเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นจำนวนมากทั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรมและนอกเขตนิคมอุตสาหกรรมมีแรงงานจากต่างจังหวัดหลั่งไหลเข้ามาในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ลักษณะทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น

(1) **การศึกษา** ปัจจุบันจังหวัดระยองมีสถานศึกษา 287 แห่ง แบ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน 222 แห่ง และการศึกษาระดับอาชีวศึกษา/เอกชน 33 แห่งและในการดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 27 แห่ง อื่นๆ 4 แห่ง และระดับอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัย) 1 แห่ง

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนโรงเรียนจำแนกตามสังกัดเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	รวม	สังกัด			
		สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้น พื้นฐาน	สำนักบริหารงาน คณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษา เอกชน	กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น	อื่น ๆ 1/
	286	222	33	27	4
เมืองระยอง	76	49	16	9	2
บ้านฉาง	30	15	8	6	1
แกลง	76	65	4	7	-
วังจันทร์	16	15	1	-	-
บ้านค่าย	36	31	2	2	1
ปลวกแดง	20	18	2	-	-
เขาชะเมา	18	16	-	2	-
นิคมพัฒนา	14	13	-	1	-

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดระยอง ธันวาคม 2558

(2) ศาสนา ประชาชนชาวระยองมีความยึดมั่นในศาสนาและวัฒนธรรมอยู่ตลอดมา ร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาอิสลามร้อยละ 4 และศาสนาคริสต์ร้อยละ 1 ตามลำดับ ในปี พ.ศ.2558 มีวัด 271 แห่ง สำนักสงฆ์ 35 แห่ง โบสถ์คริสต์ 2 แห่ง มัสยิด 9 แห่ง พระภิกษุ 3,380 รูป สามเณร 451 รูป

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนวัด สำนักสงฆ์ โบสถ์คริสต์ มัสยิด พระภิกษุและสามเณร จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	วัด	สำนักสงฆ์	โบสถ์คริสต์	มัสยิด	พระภิกษุ	สามเณร
	271	35	2	9	3,380	451
เมืองระยอง	59	3	2	6	981	207
บ้านฉาง	15	-	-	1	235	104
แกลง	76	11	-	-	836	37
วังจันทร์	19	5	-	1	211	11
บ้านค่าย	42	3	-	1	485	62
ปลวกแดง	23	3	-	-	254	12
เขาชะเมา	20	8	-	-	165	10
นิคมพัฒนา	17	2	-	-	213	8

ที่มา : สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดระยอง 2558

(3) การสาธารณสุข แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การรักษาพยาบาล และการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคมีสถานพยาบาลที่เป็นโรงพยาบาลของรัฐ 9 แห่งโรงพยาบาลเอกชน 4 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 95 แห่ง มีคลินิกแพทย์ 277 แห่ง

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนสถานพยาบาล จำแนกตามประเภทเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวนสถานพยาบาล				จำนวนบุคลากรทางการแพทย์				
	โรงพยาบาลของรัฐ	โรงพยาบาลเอกชน	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพฯ	คลินิก	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล	ผู้ช่วยพยาบาล
	9	4	95	277	177	62	117	1514	318
เมืองระยอง	2	4	20	150	133	31	77	1060	307
บ้านฉาง	1	-	9	21	7	5	5	87	-
แกลง	1	-	23	52	21	8	15	150	9
วังจันทร์	1	-	7	2	3	4	4	39	1
บ้านค่าย	1	-	15	11	5	3	6	69	-
ปลวกแดง	1	-	10	30	4	4	5	55	1
เขาชะเมา	1	-	6	2	3	2	3	19	-
นิคมพัฒนา	1	-	5	9	1	5	2	35	-

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง ธันวาคม 2558

1.6. โครงสร้างพื้นฐาน

1) สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

(1) การไฟฟ้า

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดระยองรับผิดชอบในการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้จำนวน 8 อำเภอ สถิติในปี 2557 มีการไฟฟ้าในสังกัด 5 หน่วยงานมีผู้ใช้ไฟฟ้า 285,411 ราย ดังนี้

(1.1) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดระยองรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง และอำเภอบ้านค่าย

(1.2) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอลวกแดงรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าพื้นที่อำเภอลวกแดง

(1.3) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบ้านฉางรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่อำเภอบ้านฉาง

(1.4) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอแกลงรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และ อำเภอเขาชะเมา

(1.5) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมาบตาพุดรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง และอำเภอนิคมพัฒนา

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำแนกตามประเภทผู้ใช้เป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง)				
		รวม	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม	สถานที่ราชการและสาธารณะ	อื่น ๆ
รวมยอด	285,411	2,093,462,022.93	466,589,075.44	1,545,319,622.36	12,842,866.13	68,804,959.09
เมืองระยอง	100,810	622,345,631.91	276,546,751.96	334,513,843.69	-	11,285,036.26
บ้านฉาง	30,032	18,800.00	6,500.00	105,000.00	1,500.00	300.00
แกลง	56,610	670,473,611.00	117,290,822.22	540,602,574.72	9,831,660.90	2,748,552.99
วังจันทร์	9,003	70,266,691.00	19,641,301.54	22,790,313.24	790,176.48	27,044,900.10
บ้านค่าย	25,998	71,729,603.25	4,688,465.97	66,044,225.41	996,820.05	91.82
ปลวกแดง	37,758	3,879.03	69.71	3,781.72	6.70	20.91
เขาชะเมา	6,198	15,061,014.00	10,876,560.05	3,175,782.84	821,976.00	186,695.00
นิคมพัฒนา	19,002	643,562,792.74	37,538,603.99	578,084,100.74	400,726.00	27,539,362.01

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดระยอง ณ ธันวาคม 2558

(2) การประปา

ในปี 2558 มีการประปาจำนวน 6 แห่งคือการประปาส่วนภูมิภาค 4 แห่ง ประกอบด้วย การประปาระยอง การประปาปากน้ำประแสร์ การประปบบ้านฉาง และการประปานิคมพัฒนา นอกจากนี้ยังมีการประปาเทศบาล 2 แห่ง คือ เทศบาลตำบลเมืองแกลงและการประปาเทศบาลตำบลปลวกแดง จำนวนผู้ใช้น้ำรวม 117,368 ราย มีกำลังผลิตรวม 32,462,800 ลูกบาศก์เมตร การผลิตส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอบ้านค่าย

ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลสถิติการประปาจำแนกเป็นรายอำเภอ

รายการ	กำลังการผลิต (ลบ.ม.)	น้ำที่ผลิตได้ (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่ จำหน่าย (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่จ่าย		จำนวนผู้ใช้ น้ำ (ราย)
				เพื่อ สาธารณประโยชน์ (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่ใช้ ในระบบ(ลบ.ม.)	
อำเภอ	32,462,800	43,510,950	14,758,138	9,059,788	603,159	117,368
เมืองระยอง	876,000	457,217	909,870	4,305,484	-	72,003
บ้านค่าย	31,536,000	24,368,726	940,131		116,786	2,658
บ้านฉาง	26,400	9,164,220	6,516,547	2,600,404	150,000	22,005
แกลง	400	2,118,661	1,557,681	6,470	186,373	6,252
วังจันทร์	-	-	-	-	-	-
ปลวกแดง	-	-	-	-	-	-
เขาชะเมา	-	-	-	-	-	-
นิคมพัฒนา	24,000	7,402,126	4,833,909	2,147,430	150,000	14,450

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาคสาขาระยอง ธันวาคม 2558

(3) การสื่อสาร

การสื่อสารหลักยังคงเป็นโทรศัพท์พื้นฐาน โดยมีผู้สัมปทานหลักคือบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) มีเลขหมายโทรศัพท์รวม 122,514 เลขหมาย เลขหมายส่วนใหญ่ใช้ในการทำธุรกิจ บ้านพัก และสถานที่ราชการ

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนการบริการโทรศัพท์ พ.ศ. 2554 – 2558 จำแนกเป็นรายอำเภอ

รายการ	2554	2555	2556	2557	2558
เลขหมายโทรศัพท์ที่มี					
บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	84,419	85,311	84,304	85,096	85,480
บริษัทสัมปทาน	37,291	37,156	37,056	36,834	37,034
เลขหมายโทรศัพท์ที่มีผู้เช่า					
บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	58,540	56,991	81,268	78,175	73,671
ธุรกิจ	14,541	14,877	28,544	28,457	27,962
บ้านพัก	39,126	36,968	46,730	44,039	40,568
ราชการ	2,770	2,790	3,730	3,713	3,667
บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	474	486	539	539	539
โทรศัพท์สาธารณะ	1,629	1,870	1,591	1,329	884
บริษัทสัมปทาน	16,179	14,373	12,352	10,444	8,932

ที่มา : บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)

การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ มีปริมาณเพิ่มขึ้นในทุกประเภท โดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 48 ส่วนโทรศัพท์มือถือใช้ร้อยละ 82.74

ตารางที่ 19 แสดงประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	จำนวน Number			ร้อยละ Percent		
	2556	2557	2558	2556	2557	2558
การใช้คอมพิวเตอร์						
ใช้	231,976	327,777	325,861	40.52	41.29	40.56
ไม่ใช้	340,506	466,157	477,480	59.48	58.71	59.44
การใช้อินเทอร์เน็ต						
ใช้	208,936	339,009	389,135	36.50	42.70	48.44
ไม่ใช้	363,546	454,925	414,206	63.50	57.30	51.56
การมีโทรศัพท์มือถือ						
ใช้	439,395	650,596	664,655	76.75	81.95	82.74
ไม่ใช้	133,087	143,338	138,686	23.25	18.05	17.26

ที่มา : สำนักรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2556 - 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

(4) การคมนาคมขนส่ง

1) ทางบก

ระบบการคมนาคมทางบกเป็นระบบที่สำคัญที่สุดของจังหวัดโดยเฉพาะในพื้นที่อุตสาหกรรม เพราะเป็นตัวเชื่อมการติดต่อทั้งทางเรือและทางรถไฟ มีการตัดถนนเชื่อมระหว่างจังหวัดเข้าสู่อำเภอ ตำบล และ หมู่บ้าน ทำให้การสัญจรและการขนส่งสินค้ามีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งถนนสำคัญที่สามารถเดินทางเข้าสู่จังหวัดระยองได้แก่

- **ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3(สุขุมวิท)** เป็นเส้นทางจากกรุงเทพฯ ผ่านอำเภอบางปู-อำเภอบางปะกง-บางแสน ศรีราชา-พัทยา-หาดจอมเทียน-สัตหีบ-บ้านฉางจนถึงอำเภอเมืองระยองจังหวัดระยอง รวมระยะทางทั้งสิ้น 220 กิโลเมตรเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและวัตถุดิบจากภาคต่างๆ ที่จะมายังจังหวัดระยอง ปัจจุบันสภาพการจราจรแออัดมาก ผิวจราจร 4 ช่องทาง

- **ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนบางนา-ตราด)** เป็นเส้นทางที่มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก ทางหลวงสายนี้จะเริ่มต้นตรงจุดทางด่วนด่านเฉลิมนคร บางนาผ่านบางพลี-บางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการและเชื่อมทางหลวงหมายเลข 3 ที่ กม.ที่ 70 อ.บางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จากนั้นผู้ใช้รถจะผ่านเส้นทางเดียวกับเส้นทางที่ 1 รวมระยะทาง 220 กิโลเมตร ผิวจราจร 4 ช่องทาง

- **ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 (บายพาส 36)** เริ่มต้นที่ กม.140 อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีต่อไปยังจังหวัดระยองด้วยระยะทางเพียง 70 กิโลเมตร รวมระยะทางทั้งสิ้น 210 กิโลเมตร ผิวจราจร 4 ช่องทาง

- **ทางหลวงจังหวัดระยองหมายเลข 344 (ถนนสาย บ้านบึง-แกลง)** จุดเริ่มต้นที่จังหวัดชลบุรีผ่านอำเภอบ้านบึง-หนองใหญ่-อำเภอวังจันทร์และสิ้นสุดที่อำเภอแกลง ระยะทาง 100 กิโลเมตรเหมาะสำหรับผู้ที่เดินทางมายังอำเภอแกลงหรือเดินทางไปยังจังหวัดจันทบุรีหรือจังหวัดตราด

- **ทางหลวงหมายเลข 7 (มอเตอร์เวย์)** เริ่มต้นที่ถนนพัฒนาการ เขตประเวศ กรุงเทพฯ สิ้นสุดที่จังหวัดชลบุรีระยะทาง 75 กิโลเมตร จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 36 ระยะทางอีก 100 กิโลเมตร จะถึงอำเภอเมือง จังหวัดระยอง รวมระยะทาง 175 กิโลเมตร

- การเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางมีรถปรับอากาศกรุงเทพฯ จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอมะสา จังหวัดเชียงราย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุบลราชธานี มุกดาหาร เพชรบูรณ์ เกาะสมุย

2) ทางรถไฟ

มีเส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังถึงนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นเส้นทางที่ใช้ขนส่งวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์และสินค้าของโรงงานในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง

รูปที่ 2 แผนที่เส้นทางคมนาคมหลัก

3) ทางอากาศ

มีสนามบินนานาชาติอยู่ตะเภา ระยอง- พัทยา เป็นสนามบินที่รัฐบาลจะพัฒนาเป็นพาณิชย์ แห่งที่ 3 ตั้งอยู่พื้นที่ตำบลปลา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ห่างจากจังหวัดประมาณ 30 กิโลเมตรและอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 190 กิโลเมตร สนามบินอยู่ตะเภา เป็นท่าอากาศยานภายใต้การดูแลของกองทัพเรือ ริเริ่มโครงการในปี พ.ศ. 2504 สืบเนื่องจากกองทัพเรือต้องการก่อสร้างสนามบินทหารเรือ จึงดำเนินการสำรวจพื้นที่บริเวณจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ณ เวลานั้น กระทรวงกลาโหมได้อนุมัติให้ฝูงบินทหารเรือสังกัดกองเรือยุทธการ โดยใช้สนามบินกองทัพอากาศดอนเมืองเป็นสนามบินชั่วคราว ในปี พ.ศ. 2505 รัฐบาลไทยและสหรัฐอเมริกาได้มีโครงการร่วมกันปรับปรุงสนามบินอยู่ตะเภาในปี พ.ศ. 2508 เพื่อเป็นหน่วยในการลำเลียงหน่วยรบไปยังจุดยุทธศาสตร์ต่างๆภายในประเทศ การก่อสร้างแล้วเสร็จในระยะเวลาประมาณ 1 ปี และมีคำสั่งให้สนามบินแห่งนี้ให้กองทัพเรือใช้ในราชการ และดูแลรักษาสสนามบิน โดยใช้ชื่อว่า "สนามบินอยู่ตะเภา" ภายหลังเหตุการณ์ปิดสนามบินสุวรรณภูมิและดอนเมือง รัฐบาลได้เห็นความจำเป็นในการเพิ่มศักยภาพในการรองรับผู้โดยสารของสนามบินนานาชาติอยู่ตะเภา-พัทยา ให้มากขึ้น จึงได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดสร้างอาคารผู้โดยสารหลังใหม่ สนามบินอยู่ตะเภาสามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ เช่น Boeing 747 หรือ A380 ได้ ขณะนี้มีสายการบินที่เปิดบริการหลักคือ ไทยแอร์เอเชีย และบางกอกแอร์เวย์ โดยแผนพัฒนาสนามบินกำหนดว่าในช่วงปี 2558-2560 จะพัฒนาให้รองรับผู้โดยสารจากเดิม 8 แสนคนต่อปี เป็น 3 ล้านคนต่อปี หรือ 1,500 คนต่อชั่วโมง และในเฟสที่ 2 ช่วงปี 2561-2563 พัฒนาให้รองรับผู้โดยสารได้ 5 ล้านคนต่อ

รูปที่ 3 สนามบินอุตะเภา ระยอง - พัทยา

5) ทางน้ำ

มีท่าเรือน้ำลึกที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมและการขนส่งที่เกิดขึ้นตามแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ปัจจุบันจัดเป็นท่าเรือที่สำคัญที่สุดที่เปิดบริการให้แก่ผู้ประกอบการทั้งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมอื่นๆ

1) ท่าเทียบเรือสาธารณะ

(1) ท่าเทียบเรือทั่วไป

บริษัท ไทยพรอสเพอริตี เทอร์มินอล จำกัด (TPT) มีพื้นที่ระยะที่ 1 ทั้งหมด 49-3-70.000 ไร่ มีความยาวหน้าท่า 330 เมตร รับสินค้าได้ 20,000 ตัน/ลำเรือและ 150 เมตร สำหรับเรือเล็ก

(2) ท่าเทียบเรือสินค้าเหลว

บริษัท ไทยแทงค์เทอร์มินัลจำกัด จำกัด (TTT) มีพื้นที่ระยะที่ 1 ทั้งหมด 181-2-87.700 ไร่ มีความยาวหน้าท่า 680 เมตร รับสินค้าได้ 45,000 ตัน/ลำเรือ

2) ท่าเรือเฉพาะกิจ ผู้ลงทุนท่าเทียบเรือเฉพาะกิจมีทั้งสิ้น 10 ราย ประกอบด้วย

- (1) บริษัท ปุ๋ยเอ็นเอฟซี จำกัด National Fertilizer Co., Ltd (NFC)
- (2) ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด Maptaphut Industrial Terminal (MIT)
- (3) บริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน) Star Petroleum Refining Co.,Ltd (SPRC)
- (4) บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด(มหาชน) PTT Global Chemical Public Co.,Ltd (PTTGC)
- (5) บริษัท มาบตาพุด แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด Maptaphut Tank Terminal Co., Ltd (MTT)
- (6) บริษัท โกลว์ เอสพีพี3 จำกัด GLOW SPP3 Co., Ltd (GLOW SPP3)

- (7) บริษัท บีแอลซีพี เพาเวอร์ จำกัด BLCP Power Limited (BLCP)
- (8) บริษัท พีทีที แอลเอ็นจี จำกัด PTT LNG Co., Ltd (PTT LNG)
- (9) บริษัท พีทีที แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด PTT TANK Terminal Co., Ltd (PTT TANK)
- (10) บริษัท ระยองเทอร์มินัล จำกัด Rayong Terminal Co., Ltd (RTC)

รูปที่ 4 ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด

3) ท่าเรือ ไออาร์พีซี ให้บริการเทียบเรือเพื่อขนถ่ายสินค้า พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้บริการลูกค้าในการเทียบท่า เช่น เรือลากจูง บริการนำร่อง เรือบริการ เครื่องซั่ง ลานตู้สินค้าคอนเทนเนอร์ โกดังเก็บสินค้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการขนถ่ายสินค้า เป็นต้น ความยาวประมาณ 1,623 เมตร ประกอบด้วยท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ 6 ท่า สามารถรับเรือได้ตั้งแต่ขนาด 1,000 – 250,000 ตัน

ในส่วนของท่าน้ำเรือเพื่อการท่องเที่ยว เป็นท่าน้ำเรือขนาดเล็ก อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเพ เช่น ท่าน้ำเรือนวลทิพย์ ท่าน้ำเรือศรีบ้านเพ ท่าน้ำเรือเทศบาลตำบลเพ ท่าน้ำเรือโชคกฤษดา ท่าน้ำเรืออุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า – หมู่เกาะเสม็ด เป็นต้น

1.7 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ทรัพยากรธรรมชาติ

(1) แร่ธาตุ

มีทรัพยากรแร่ธาตุหลายชนิด แร่ที่มีปริมาณมากที่สุดคือแร่ทรายแก้ว แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินแกรนิตเพื่อการก่อสร้าง แร่หินประดับชนิดหินแกรนิต แร่หินประดับชนิดหินไนส์ แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินไนส์เพื่อการก่อสร้าง แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่อการก่อสร้าง แร่อุตสาหกรรมและแร่เศรษฐกิจอื่นๆที่สำรวจพบได้แก่ แร่ดินขาว แร่เฟลด์สปาร์ แร่เวอร์ทซ์ แร่ทองคำ นอกจากนี้ยังพบว่ามีกลุ่มแร่ที่หายากสะสมตัวอยู่ตามชายฝั่ง

และในทะเล ได้แก่ แร่ดีบุก แร่โรมาไซต์ แร่เซอร์คอน แร่ซินโนไทม์ แร่ ลูโคซีน แร่ซิลเมไนท์ แร่รูไทล์ แร่โคชล์มไบท์ และแร่แทนทาไลต์

ชนิดและผลผลิตแร่ที่สำคัญของจังหวัดระยอง

1.1) แร่ทรายแก้ว เหมืองส่วนใหญ่อยู่ในท้องที่ตำบลชากพง ตำบลบ้านกร่ำ อำเภอแกลง และตำบลเพ ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมทรายแก้ว กระจก ขวด สารเคมี ตัวเร่งปฏิกิริยาในการถลุงโลหะ เซรามิก

1.2) แร่อุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่อการก่อสร้าง มีประมาณ 200 ไร่ ที่ตำบลกองดิน อำเภอแกลงและตำบลห้วยทับมอญ อำเภอเขาชะเมา ผลิตแร่เพื่อใช้ในการก่อสร้างทั่วไป

1.3) แร่หินอุตสาหกรรมชนิดแกรนิตเพื่อการก่อสร้าง มีการผลิตในท้องที่ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง แร่ที่ผลิตได้นอกจากใช้ในการก่อสร้างทั่วไปแล้ว ยังใช้ในโครงการขนาดใหญ่ เช่น ถนนทะเลเพื่อก่อสร้างท่าเทียบเรือ เนื่องจากมีคุณสมบัติคงทนจากการผุกร่อนจากน้ำทะเลได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ยังมีก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทย ส่งมายังโรงแยกก๊าซธรรมชาติของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่จังหวัดระยอง นับเป็นจุดเริ่มต้นของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ยิ่งใหญ่ของประเทศ

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนเหมืองแร่ จำนวนคนงานและปริมาณแร่ที่ผลิตได้จำแนกตามชนิดแร่

ปี	2554	2555	2556	2557	2558
จำนวนเหมืองแร่ (แห่ง)	10	10	11	10	9
จำนวนคนงาน (คน)	48	50	40	45	40
ปริมาณแร่ที่ผลิตได้ (เมตริกตัน)					
แร่ทรายแก้ว	574,196	93,851	273,342	351,412	981,658
แร่ดินขาว (ดินเหนียวสี)	25,568	22,495	31,477	9,138	-
แร่หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง	642,720	474,626	821,993	757,823	820,095
แร่หินแกรนิตเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง	1,094,930	1,205,785	2,102,753	2,134,404	2,035,173

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง ธันวาคม 2558

จากมูลค่าการจำหน่ายแร่ที่สำคัญ (แร่ทรายแก้ว แร่หินปูน แร่หินแกรนิต แร่ดินเหนียวสีขาว) ปี 2554- 2558 พบว่ามีการผลิตสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น หินแกรนิตเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้างมีปริมาณการผลิตมาก แต่มีสัดส่วนการผลิตลดลง ส่วนแร่ทรายแก้วมีปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

(2) ป่าไม้

มีเนื้อที่ป่า 182,276 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.96 ของพื้นที่จังหวัด มีพื้นที่ตาม พ.ร.ฎ. กำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ โดยแยกเป็นป่าสงวนแห่งชาติ 8 แห่ง เนื้อที่ 821.99 ตารางกิโลเมตร หรือ 513,743 ไร่ อุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด พื้นที่ 81,875 ไร่และอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง พื้นที่ 42,400 ไร่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 198.84 ตารางกิโลเมตรหรือ 124,275 ไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน พื้นที่ 32,875 ไร่ และสวนรุกขชาติ 2 แห่งคือสวนรุกขชาติเพและสวนรุกขชาติหนองสนม ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบแล้ง นอกจากนี้ยังมีป่าชายเลน ป่าเบญจ-พรรณและป่าละเมาะ การวิเคราะห์

ข้อมูลเนื้อที่ป่าไม้ของกรมป่าไม้ พบว่าเนื้อที่ป่าไม้ที่ลดลงในอัตราที่ลดลง เนื่องจากเนื้อที่ป่าที่เหลืออยู่ในเขตอนุรักษ์ และภูเขาสูงชันไม่เหมาะกับการทำเกษตรรวมทั้งการปฏิบัติงานป้องกันรักษาป่าอย่างเข้มแข็งของเจ้าหน้าที่ สภาพปัญหาป่าไม้บางส่วนไม่ได้ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เนื่องจากอยู่ในเขตนิคมสร้างตนเองสหกรณ์นิคมและพื้นที่เขาเล็กๆน้อยๆ ประกอบกับปัจจุบันกฎหมายป่าชุมชนที่มุ่งเน้นให้ประชาชนร่วมจัดการป่าไม้ยังไม่ได้บังคับใช้ เพราะอยู่ระหว่างการพิจารณาหากกฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ได้ คาดว่าจังหวัดระยองจะมีเนื้อที่ป่าเพิ่มขึ้นเนื่องจากความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันรักษาป่าและการฟื้นฟูป่า

ตารางที่ 21 แสดงรายละเอียดพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายในท้องที่จังหวัดระยอง

ลำดับที่	ชื่อ	พื้นที่ (ไร่)
1	อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด	81,875
2	อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง	42,400
3	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน	32,875
	รวม	157,150

หมายเหตุ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายในลำดับที่ 2. และ 3. ทับซ้อนอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

(3) แหล่งน้ำและการชลประทาน

1) แม่น้ำ มีแม่น้ำที่สำคัญ 2 สาย ได้แก่

- แม่น้ำระยองหรือคลองใหญ่ความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขา กองซองและเขาพนมศาสตร์ ซึ่งไหลมาตามคลองต่างๆ แล้วมารวมกันเรียกว่าคลองใหญ่และไหลลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำ อำเภอมืองระยอง จังหวัดระยอง

- แม่น้ำประแสร์ มีต้นกำเนิดจากเขาใหญ่ เขาอ่างฤๅไน เขาหินโรง เขาอ่างกระเด็น ไหลมาตามห้วยและคลองต่างๆ หลายสาย เช่น คลองประแสร์ คลองปลิง คลองบ่อทอง ห้วยหินคม คลองเจ้วัด คลองตากกล้วย คลองชุมแสง คลองไผ่เหนือ - ใต้ คลองตวาด คลองพังห้วย คลองจำกา คลองไข่ คลองแหวน คลองโพธิ์ คลองทาสีแก้วและคลองหนองพลงแล้วไหลมารวมกันเรียกว่าแม่น้ำประแสร์ มีความยาวประมาณ 120 กิโลเมตรและไหลลงสู่ทะเลที่บ้านปากน้ำ ตำบลปากน้ำประแสร์ อำเภอกกลง จังหวัดระยอง

2) ลำคลอง จังหวัดระยองมีคลองต่างๆ ถึง 170 คลอง ซึ่งมีน้ำใช้ตลอดปีที่สำคัญ ได้แก่

- คลองดอกกราย มีความยาวประมาณ 45 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเขาซากกล้วยในเขตอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ไหลลงคลองหนองปลาไหลก่อนที่จะบรรจบกับคลองใหญ่

- คลองหนองปลาไหล มีความยาวประมาณ 42 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเทือกเขาน้ำโจน เขาชมพู่และเขาเรือตกในเขตจังหวัดชลบุรี ซึ่งไหลมาตามห้วยและคลองต่างๆ เช่น คลองระวิง คลองกร่ำ คลองปลวกแดง จังหวัดระยอง ไหลมารวมกัน เรียกว่า คลองหนองปลาไหล แล้วไหลลงสู่คลองใหญ่ที่บ้านหัวทุ่ง ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

- คลองโพธิ์ มีความยาวประมาณ 38 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเขาชุมุน เขาชะเอมและเขาปลายคลองโพธิ์ ไหลลงสู่แม่น้ำประแสร์ที่บ้านท่ากระชาย อำเภอกกลง จังหวัดระยอง

- คลองทับมา มีความยาวประมาณ 12 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเทือกเขาต่างๆ เช่น เขาจอมแห เขาเกตุ เขาระบอ ซึ่งไหลมาตามห้วยและคลองต่างๆ เช่น คลองซากใหญ่ คลองหนองหล้าและคลองข้างตายไหลมารวมกันเรียกว่าคลองทับมาและไหลลงสู่แม่น้ำระยองที่บ้านเกาะกลอย อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

- คลองระโอก มีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร มีต้นน้ำจากเทือกเขาชะเมาซึ่งไหลมาตามคลองต่างๆ เช่น คลองเขาจุด คลองสะท้อนและคลองน้ำเป็น ไหลมารวมกันเรียกว่าคลองระโอกและไหลลงสู่คลองโพล์ที่บ้านเนินสุขสำราญ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

3) แหล่งน้ำใต้ดิน แหล่งน้ำใต้ดินมีคุณภาพปานกลางถึงคุณภาพดี ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลงและอำเภอวังจันทร์

4) การชลประทาน จังหวัดระยองมีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้สำหรับการเกษตรกรรม การอุปโภคบริโภคและการอุตสาหกรรม มีโครงการขนาดใหญ่และขนาดกลาง จำนวน 5 โครงการสามารถเก็บกักน้ำได้ 542.65 ล้าน ลบ.ม.และมีพื้นที่ชลประทานได้รับประโยชน์ 201,700 ไร่ แบ่งเป็น 3 ประเภทหลักๆ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

(4.1) โครงการชลประทานเพื่อการอุตสาหกรรมมีจำนวน 2 โครงการ คือ โครงการอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลและอ่างเก็บน้ำดอกกราย

(4.2) โครงการชลประทานเพื่อป้องกันน้ำเค็มและอุทกภัยและเก็บกักน้ำ มีจำนวน 6 โครงการ คือ โครงการป้องกันอุทกภัยจังหวัดระยอง บ้านค่าย อ่างเก็บน้ำดอกกราย อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล อ่างเก็บน้ำคลองกระโอกและโครงการป้องกันน้ำเค็มลุ่มแม่น้ำประแสร์

(4.3) โครงการชลประทานเพื่อการเกษตรจังหวัดระยอง มีจำนวน 5 โครงการ คือ โครงการป้องกันอุทกภัยจังหวัดระยอง บ้านค่าย อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล อ่างเก็บน้ำคลองกระโอกและโครงการป้องกันน้ำเค็มลุ่มแม่น้ำประแสร์

ตารางที่ 22 แสดงข้อมูลแหล่งน้ำจำแนกตามประเภทแหล่งน้ำ เป็นรายอำเภอ

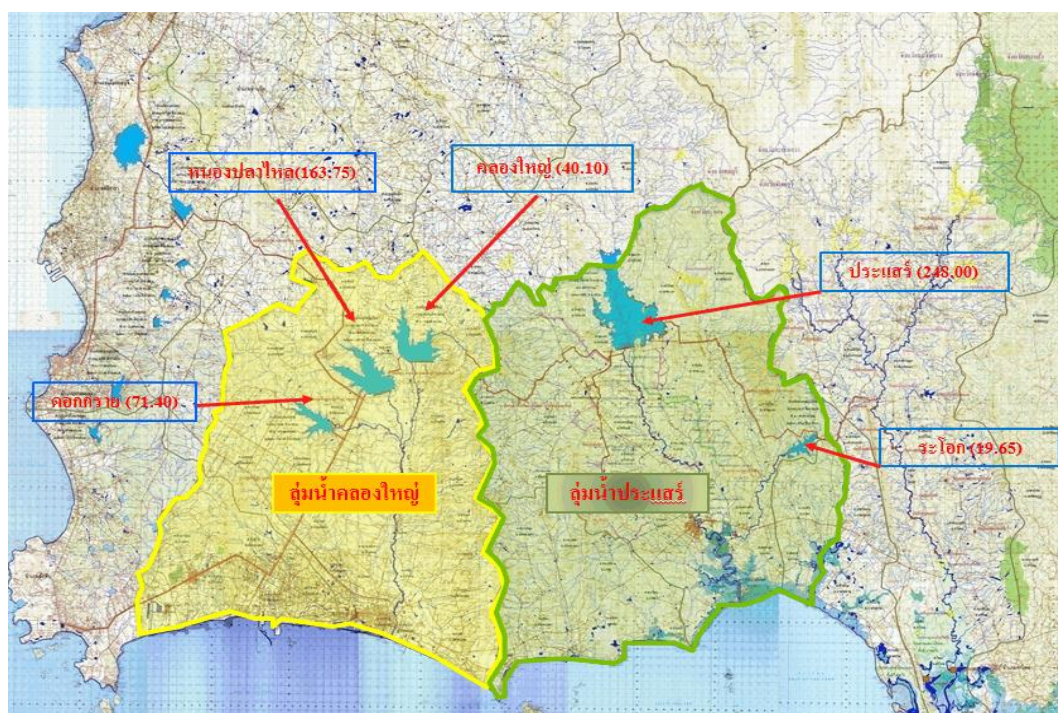
อำเภอ	2557									2558						
	ประเภทแหล่งน้ำ									ประเภทแหล่งน้ำ						
	รวม	อ่างเก็บน้ำ			ฝาย	ทำนบ	สระ	คู คลอง	รวม	อ่างเก็บน้ำ			ฝาย	ทำนบ	สระ,	คู คลอง
		ใหญ่	กลาง	เล็ก						ใหญ่	กลาง	เล็ก				
รวม	290	2	3	10	56	3	155	61	290	2	3	10	56	3	155	61
เมืองระยอง	32	-	-	3	4	-	12	13	32	-	-	3	4	-	12	13
บ้านฉาง	7	-	-	1	3	-	2	1	7	-	-	1	3	-	2	1
แกลง	72	-	1	-	13	3	42	13	72	-	1	-	13	3	42	13
วังจันทร์	53	1	-	3	13	-	30	6	53	1	-	3	13	-	30	6
บ้านค่าย	38	-	-	1	4	-	18	15	38	-	-	1	4	-	18	15
ปลวกแดง	22	1	2	-	7	-	8	4	22	1	2	-	7	-	8	4
เขาชะเมา	4	-	-	2	2	-	-	-	4	-	-	2	2	-	-	-
นิคมพัฒนา	62	-	-	-	10	-	43	9	62	-	-	-	10	-	43	9

ที่มา : โครงการชลประทานจังหวัดระยอง พ.ศ. 2558

ตารางที่ 23 แสดงข้อมูลโครงการขนาดใหญ่ของชลประทานระยอง

ชื่อโครงการ	ที่ตั้ง		ปริมาณการเก็บน้ำ	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
	ตำบล	อำเภอ		
อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล	ละหาร	ปลวกแดง	163.75	36,000
อ่างเก็บน้ำดอกกราย	แม่น้ำคู	ปลวกแดง	71.40	1,200
อ่างเก็บน้ำคลองระโงก	ทุ่งควายกิน	แกลง	19.50	7,500
อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่	ละหาร	ปลวกแดง	40.00	20,000
อ่างเก็บน้ำประแสร์	ชุมแสง	วังจันทร์	248.00	137,000
รวม	-	-	542.65	201,700

ที่มา : โครงการชลประทานจังหวัดระยอง 2558

รูปที่ 5 ลุ่มน้ำและอ่างเก็บน้ำหลัก

1.8 ข้อมูลเชิงสถิติที่สำคัญในพื้นที่

1) ผลการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ปี 2559 เขตชนบทเป้าหมาย 105,406 ครัวเรือน 52 ตำบล เขตเมือง เป้าหมาย 44,813 ครัวเรือน เทศบาล 16 แห่ง สรุปผลการจัดเก็บข้อมูลความจาเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จังหวัดระยอง

ตารางที่ 24 แสดงผลการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ปี 2559

ตัวชี้วัด	จำนวนที่ สำรวจ	จำนวนที่ ไม่ผ่านเกณฑ์	คิดเป็น ร้อยละ
1. เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 2,500 กรัม	903 คน	2 คน	0.22
2. เด็กแรกเกิดถึง 12 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบตามตารางสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	32,845 คน	6 คน	0.02
3. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนแรกติดต่อกัน	751 คน	52 คน	6.92
4. ทุกคนในครัวเรือนกินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน	105,564 คร.	649 คร.	0.61
5. คนในครัวเรือนมีการใช้ยาเพื่อบำบัด บรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นอย่างเหมาะสม	105,564 คร.	833 คร.	0.79
6. คนอายุ 35 ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อคัดกรองความเสี่ยงต่อโรคฯ	173,574 คน	5,241 คน	3.02
7. คนอายุ 6 ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที	282,129 คน	1,186 คน	0.42
8. ครัวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพคงทนถาวร	105,564 คร.	187 คร.	0.18
9. ครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี	105,564 คร.	208 คร.	0.20
10. ครัวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ 45 ลิตรต่อวัน	105,564 คร.	184 คร.	0.17
11. ครัวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ	105,564 คร.	1,581 คร.	1.50
12. ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ	105,564 คร.	1,355 คร.	1.28
13. ครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุอย่างถูกวิธี	105,564 คร.	200 คร.	0.19
14. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	105,564 คร.	191 คร.	0.18
15. ครอบครัวมีความอบอุ่น	105,564 คร.	218 คร.	0.21
16. เด็กอายุ 3-5 ปีเต็ม ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน	7,980 คน	5 คน	0.06
17. เด็กอายุ 6-14 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี	28,400 คน	21 คน	0.07
18. เด็กที่จบชั้น ม. 3 ได้เรียนต่อชั้น ม. 4 หรือเทียบเท่า	7,344 คน	180 คน	2.45
19. เด็กจบการศึกษาบังคับ 9 ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีงานทำ ได้รับการฝึกอบรมอาชีพ	180 คน	4 คน	2.22
20. คนอายุ 15-60 ปีเต็ม อ่าน เขียนภาษาไทยได้ และคิดเลขอย่างง่ายได้	197,542 คน	167 คน	0.08
21. คนอายุ 15-60 ปีเต็ม มีอาชีพและมีรายได้	187,534 คน	4,296 คน	2.29
22. คนอายุมากกว่า 60 ปีเต็มขึ้นไป มีอาชีพและมีรายได้	35,557 คน	3,342 คน	9.40
23. คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าคนละ 30,000 บาทต่อปี	105,564 คร.	0 คร.	0.00
24. ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน	105,564 คร.	1,526 คร.	1.45
25. คนในครัวเรือนไม่ดื่มสุรา (ยกเว้นการดื่มเป็นครั้งคราว)	292,904 คน	12,769 คน	4.36
26. คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่	292,904 คน	14,624 คน	4.99
27. คนอายุ 6 ปีขึ้นไป ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	282,129 คน	3,682 คน	1.31
28. คนสูงอายุ ได้รับการดูแลจากคนในครัวเรือน หมู่บ้าน/ชุมชน หรือภาครัฐ	39,981 คน	11 คน	0.03
29. คนพิการ ได้รับการดูแลจากคนในครัวเรือน หมู่บ้าน/ชุมชน หรือภาครัฐ	1,218 คน	7 คน	0.57
30. คนในครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของหมู่บ้าน/ชุมชน หรือท้องถิ่น	105,564 คร.	2,368 คร.	2.24

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดระยอง 2559

1.9 การสรุปผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัดที่ผ่านมา

1. เปรียบเทียบงบประมาณปี 2557 - 2560

การพัฒนาตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี ในส่วนโครงการงบจังหวัด พ.ศ.2557-2560 ซึ่งจำแนกตามผลผลิตเปรียบเทียบ มีดังนี้

ตารางที่ 25 แสดงเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรตามแผนปฏิบัติราชการ 4 ปีย้อนหลัง

แผนงาน-ผลผลิต	2557	2558	2559	2560
ผลผลิต : การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ	123,472,000	175,104,900	234,715,600	236,573,500
ผลผลิต : การพัฒนาด้านสังคม	90,834,300	1,508,000	12,327,000	12,813,200
ผลผลิต : การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5,621,000	12,868,600	7,100,000	56,423,200
ผลผลิต : การบริหารจัดการ	10,000,000	9,000,000	9,000,000	9,000,000
รวม	229,927,300	198,481,500	263,142,600	314,809,900

จะเห็นว่างบประมาณที่ได้รับการจัดสรรส่วนใหญ่เป็นผลผลิตทางด้านเศรษฐกิจ และงบประมาณโดยรวมที่จัดสรรให้จังหวัดระยองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมทุกปี

2. การประเมินแผนพัฒนาจังหวัดระยองประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2560

พิจารณาจากภาพรวมของแผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2557 – พ.ศ. 2560 ค่อนข้างครอบคลุมปัญหา อุปสรรคและโอกาสของภาคกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแผนพัฒนาฉบับดังกล่าวได้กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ไว้อย่างครอบคลุม กล่าวคือแผนพัฒนาจังหวัดระยองดังกล่าวมุ่งที่จะแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดระยอง รวมทั้งสร้างและขยายโอกาสให้กับภาคีต่างๆ ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคประชาชนและภาคการท่องเที่ยว แผนพัฒนาจังหวัดระยองฉบับนี้ได้ถูกเขียนขึ้นโดยใช้ข้อมูลจากการรับฟังปัญหาของประชาชนและความต้องการของภาคีต่างๆ ในจังหวัดระยอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากภาคีต่างๆ อย่างแท้จริง

แม้ว่าแผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2557 – 2560 จะมีจุดเด่นหลายประการ แต่อย่างไรก็ตามมีปัญหาในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ จากสาเหตุหลายประการ อาทิ การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ยังกว้างและไม่ระบุทิศทางที่เฉพาะเจาะจง ขาดการบูรณาการระหว่างแผนจังหวัดกับแผนชุมชน หน่วยงานที่รับผิดชอบยังขาดความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์แต่ละด้าน รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆ ในระดับปฏิบัติอย่างแท้จริง เป็นต้น

ในการประเมินและทบทวนแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดระยอง ใช้หลักเกณฑ์ที่สำคัญ 5 ประการ คือ องค์ประกอบของแผนยุทธศาสตร์นั้น

1. ต้องมีความสอดคล้องซึ่งกันและกันโดยเฉพาะจะต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่คาดว่าจะได้รับ
2. ต้องมีความเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันโดยเฉพาะจะต้องมีเกื้อหนุนและสนับสนุนซึ่งการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้
3. ต้องมีเป้าหมายเฉพาะเจาะจงและวัดผลลัพธ์ในเชิงปริมาณหรือในเชิงคุณภาพได้
4. ต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ ปัญหาและโอกาสของภาคเป้าหมายในพื้นที่เป้าหมาย
5. ต้องสามารถนำไปใช้ในการต่อยอดหรือขยายผลต่อไปในอนาคตได้

จากการทบทวนวิสัยทัศน์ในหลายครั้งที่ผ่านมาพบว่าวิสัยทัศน์จังหวัดระยองมีความหมายที่ดีและเหมาะสมกับจังหวัดระยอง เนื่องจากมีความครอบคลุมถึงปัญหาและโอกาสของภาคเป้าหมายคือภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคท่องเที่ยวและภาคประชาชนได้เป็นอย่างดีเพราะการที่จะยกระดับจังหวัดระยองให้เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่มีความสมดุลในด้านต่างๆ ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น วิสัยทัศน์ที่นำมาใช้จะต้องสะท้อนถึงประเด็นยุทธศาสตร์ในด้านต่างๆ ขณะที่วิสัยทัศน์ดังกล่าวที่ว่าจังหวัดระยองเป็นเมืองแห่งเศรษฐกิจที่สมดุลนั้นสะท้อนให้เห็นว่า การอยู่ร่วมกันของภาคหลักต่างๆ ได้แก่ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรมและภาคการท่องเที่ยว จะต้องอยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุล

ทั้งนี้ การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลจะหมายถึงการที่กลุ่มคนในทุกภาคส่วนของสังคมดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยไม่ปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับภาระเรื่องหนึ่งเรื่องใดอยู่เพียงฝ่ายเดียวและมีการดำเนินบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การกระจายผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรมและทั่วถึงและทุกภาคส่วนมีความพอใจในสภาพความเป็นอยู่และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งปัญหาหลักระหว่างกลุ่มคนที่จะมาอยู่ร่วมกันนั้นมักเกิดจากความขัดแย้ง ซึ่งเมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้น สิ่งที่จะต้องเกิดตามมาเพื่อแก้ไขความขัดแย้งก็คือการปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งการปรับตัวเข้าหากันนั้นเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันรักษาให้เกิดความสมดุลคือทุกฝ่ายจะต้องปรับตัวและต้องไม่ปล่อยให้ผลประโยชน์หรือเรียกร้องให้อีกฝ่ายปรับโดยที่ตนเองไม่ยอมปรับเลยจึงจะเรียกว่าการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ส่วนการจะอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนได้อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับแผนยุทธศาสตร์ที่จะทำความสมดุลนั้นยังคงความสมดุลได้ต่อไปแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีปัจจัยแทรกซ้อนอื่นๆ เข้ามาก็ตามถ้าแผนยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ที่ใช้นั้นมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาหรือโอกาส โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ที่ใช้ได้ตามที่ตั้งไว้ก็จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน

ขณะที่การทบทวนวิสัยทัศน์ปี 2559 ที่ผ่านมามีพบว่าแม้ว่าวิสัยทัศน์ดังกล่าวจะมีจุดแข็งหลายประการแต่ก็ยังมีจุดอ่อนหลายประการเช่นกัน อาทิ ขาดการชี้แนะหรือชี้เป้าที่ชัดเจนว่าจะมุ่งเน้นภาคส่วนหรือภาคใดประเด็นในเชิงตัวชี้วัดผลที่จะนำมาใช้เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจที่มีความสมดุล การปรับทิศทางอย่างไรเพื่อให้จังหวัดระยองกลายเป็นเมืองที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสำหรับการกลายเป็นเมืองแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น มีขอบเขตและค่านิยมของคำว่า “ดี” ว่าอย่างไร เนื่องจากภายหลังจากการใช้วิสัยทัศน์นี้แล้วจะต้องมีการประเมิน การติดตามและการวัดผล ซึ่งจะทำให้การออกแบบกลยุทธ์หรือการกำหนดโครงการเพื่อรองรับแผนยุทธศาสตร์นั้นมีการประเมินและวัดผลการกระทำได้อย่างลำบาก

และจากการทบทวนและวิเคราะห์พันธกิจ (Mission) ของจังหวัดระยอง ซึ่งพันธกิจดังกล่าวได้ใช้เป็นกรอบในการกำหนดแผนพัฒนาจังหวัดระยองประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ถ้าพิจารณาภาพรวมของ

พันธกิจพบว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับดีมากและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ในระดับหนึ่งแต่ยังมีประเด็นสำคัญที่ระบุไว้ในพันธกิจแต่ละด้านจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่าถ้าตั้งพันธกิจแล้วจะทำให้จังหวัดระยองกลายเป็นเมืองแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเศรษฐกิจที่สมดุลได้อย่างไร เนื่องจากการกำหนดพันธกิจนั้นจะเป็นการวิเคราะห์และตรวจสอบสถานะหรือตำแหน่งในปัจจุบันว่าเราเป็นใครหรือเราอยู่ไปเพื่ออะไร ซึ่งจะทำให้เรารู้ได้ว่าเราจะไปทางไหนในอนาคต หรือนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทางที่องค์กรหรือจังหวัดระยองจะตั้งเป้าหมายในอนาคต

พันธกิจของจังหวัดระยอง ในปี 2559 ในแต่ละประเด็นพบว่าในภาคการท่องเที่ยวนั้นจังหวัดได้วางพันธกิจคือเพื่อจะพัฒนาและฟื้นฟูรวมทั้งจะจัดให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดระยองให้ได้มาตรฐานและพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น ถ้าพิจารณาบทบาทของจังหวัดระยองที่มีต่อภาคการท่องเที่ยวพบว่าจังหวัดระยองได้วางตำแหน่งของจังหวัดระยองถูกต้องแล้วแต่จังหวัดระยองไม่เพียงแต่เป็นผู้สร้างพัฒนา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวของจังหวัดระยองเท่านั้นแต่ยังต้องเป็นโปรโมเตอร์หรือเป็นผู้สนับสนุนหลักที่สำคัญเพราะจังหวัดระยองมีเครื่องมือและกลไกทางการปกครองและการบริหารซึ่งภาคเอกชนขาดในส่วนนี้ นอกจากนี้ควรจะมุ่งเน้นในการสร้างห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดระยองและกลุ่มจังหวัดชายทะเลภาคตะวันออกอีกด้วย

เมื่อพิจารณาพันธกิจด้านการเกษตรกรรมข้างต้นพบว่าจังหวัดระยองได้ประเมินตำแหน่งของตนเองเป็นแหล่งผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมที่มีความปลอดภัยและได้มาตรฐานโดยสามารถสร้างและขยายโอกาสทางการตลาดได้จากการวางตำแหน่งดังกล่าวข้างต้นพบว่าแม้ว่าจังหวัดระยองจะเป็นเมืองแห่งผลไม้ที่สำคัญ ซึ่งสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามประเด็นปัญหาหลักที่สำคัญคือยังขาดการบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทานของผลิตภัณฑ์เกษตร เนื่องจากผลไม้ที่ออกมาในแต่ละฤดูกาลนั้นมักจะมีจำนวนมากน้อยแตกต่างกันไป ถ้าผลผลิตออกมามากเกินไปก็จะทำให้ผลผลิตมีราคาตกต่ำหรือถ้าผลผลิตทางการเกษตรออกมาน้อยเกินไป แต่เกษตรกรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดช่องทางการจัดจำหน่ายหรือการกระจายสินค้าหรือขาดระบบการจัดการโลจิสติกส์ที่เหมาะสมก็จะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่ได้ราคาที่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้จังหวัดระยองควรจะเน้นการพัฒนาแหล่งสร้างมูลค่าเพิ่มและทำให้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นโดยใช้หลักห่วงโซ่คุณค่าและบูรณาการเข้ากับภาคีส่วนอื่นๆ อาทิ ภาคการท่องเที่ยวและภาคอุตสาหกรรมหรือภาคพาณิชยกรรม เนื่องจากทิศทางในปัจจุบันนั้นยากที่แต่ละภาคส่วนจะอยู่ได้โดยอิสระแต่จะต้องประสานและบูรณาการซึ่งกันและกัน อาทิ ภาคเกษตรกรรมอาจจะร่วมมือกับภาคการท่องเที่ยวและจัดเป็นเกษตรกรรมเชิงท่องเที่ยวหรือร่วมกับภาคพาณิชยกรรมในการใช้ช่องทางของภาคพาณิชยกรรมในการกระจายสินค้าของภาคเกษตรกรรม เป็นต้น

เมื่อพิจารณาพันธกิจในภาคสังคมและประชาชนพบว่าจังหวัดระยองได้ประเมินและวางตำแหน่งของตนเอง โดยจะเสริมสร้างสังคมระยองให้เป็นสังคมที่มีคุณธรรมนำความรู้สู่การดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวทางที่ดีและเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งและสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ของประเทศ นอกจากนี้ พันธกิจของจังหวัดระยองยังวางตำแหน่งของจังหวัดให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่ได้มาตรฐานด้านความปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถอยู่ร่วมกับชุมชน สังคมได้อย่างยั่งยืนซึ่งพันธกิจดังกล่าวค่อนข้างจะขัดกับข้อเท็จจริง เนื่องจากอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ของจังหวัดระยองเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำหรือตั้งต้น ซึ่งส่วนใหญ่มักจะมี การปล่อยมลพิษหลายชนิดและจำนวนมากอยู่แล้ว ประกอบกับมีการเติบโตและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเร็วเกินกว่าการพัฒนาในภาคดังกล่าวทำให้การกำกับ ดูแลและควบคุมกระทำได้ยาก ดังนั้นการวางตำแหน่งของ

ภาคอุตสาหกรรมควรจะมุ่งเน้นในการสร้างจิตสำนึกของผู้ประกอบการที่มีต่อสังคมและชุมชนปรับปรุงกลไกของภาครัฐที่เข้าไปกำกับ ดูแลและควบคุมให้เข้มงวดและจริงจังมากยิ่งขึ้น

ประเมินเป้าประสงค์ของแผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. 2557 – พ.ศ. 2560 เฉพาะการ
ทบทวนปี 2559

เป้าประสงค์	พัฒนา/ ฟื้นฟูแหล่ง ท่องเที่ยว	เป็นแหล่งผลิตสินค้า เกษตรกรรมให้ได้ มาตรฐานและขยาย โอกาสทางการตลาด	สร้างเสริมสังคมมี คุณธรรมนำความรู้ แนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่ได้ มาตรฐาน/ปลอดภัยต่อ สิ่งแวดล้อม/ อยู่ร่วมชุมชน
หลักเกณฑ์				
1.ความสอดคล้อง	3	3	4	3
2.ความเชื่อมโยงและ เกื้อหนุนกับภาคอื่น	3	3	4	3
3. เฉพาะเจาะจง	3	3	3	3
4. สอดคล้อง/เหมาะสม กับปัญหา/โอกาส	4	4	4	4
5. ต่อยอดและขยายผล	3	3	3	3

หมายเหตุ : 1 = มีความสอดคล้องน้อยมาก 2 = มีความสอดคล้องน้อย 3 = มีความสอดคล้อง
4 = มีความสอดคล้องมาก 5 = มีความสอดคล้องเป็นอย่างยิ่ง ปานกลาง

ทั้งนี้ ในการประเมินและทบทวนแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดระยองนั้นการศึกษาครั้งนี้จะใช้
หลักเกณฑ์ที่สำคัญ 5 ประการคือ องค์ประกอบของแผนยุทธศาสตร์นั้นจะ

1. ต้องมีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะจะต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ที่คาดว่าจะได้รับ
2. ต้องมีความเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะจะต้องมีเกื้อหนุนและสนับสนุนซึ่งการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้
3. ต้องมีเป้าหมายเฉพาะเจาะจงและวัดผลลัพธ์ในเชิงปริมาณหรือในเชิงคุณภาพได้
4. ต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาและโอกาสของภาคเป้าหมายในพื้นที่เป้าหมาย
5. ต้องสามารถนำไปใช้ในการต่อยอดหรือขยายผลต่อไปในอนาคตได้

การประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งของยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้มีการนำมาใช้ในปีงบประมาณ 2559 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางที่มั่นคง สังคมสงบสุข เศรษฐกิจก้าวหน้าและประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกจังหวัดที่คาดการณ์ได้ยากทั้งทางการเมืองและการผันผวนทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดจึงต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่างๆ และเสริมสร้างรากฐานการพัฒนาให้เข้มแข็ง รวมทั้งการสร้างโอกาสในการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าของภาคเป้าหมายหลักและจังหวัดโดยรวมนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดจะต้องมีคุณลักษณะตามหลักเกณฑ์ดังที่ได้ระบุดังกล่าวข้างต้น จะได้สะท้อนถึงช่องว่างที่จะต้อง

นำมาใช้ในการปรับปรุงเพื่อเติมเต็มแผนพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยจะทำการประเมินแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ตามลำดับ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรและเกษตรแปรรูปให้มีคุณภาพมาตรฐาน ปลอดภัยตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

ผลการประเมินประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในปีงบประมาณ 2559 นี้ พบว่าแผนพัฒนาจังหวัดระยองมุ่งที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมรวมทั้งการทำประมงซึ่งเป็นอาชีพของประชากร ส่วนใหญ่ของจังหวัดระยองให้มีความมั่นคงและมั่นคงและปลอดภัยต่อผู้บริโภค โดยในยุทธศาสตร์นี้ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภาคเกษตรให้เอื้อต่อการผลิตและการตลาด พัฒนาสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและมีโอกาสทางการตลาด สร้างความเข้มแข็งและมั่นคงด้านรายได้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร สนับสนุนการบริหารจัดการสินค้าเกษตรแบบกลุ่มผลิต (Cluster) รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรโดยผลกระทบประเมินประเด็นยุทธศาสตร์พบว่ามีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของจังหวัดระยองและสามารถตอบสนองต่อปัญหาของภาคการเกษตรกรรม อย่างไรก็ตามสิ่งที่ยังจะต้องปรับปรุงเพิ่มเติมคือการสร้างห่วงโซ่คุณค่าให้กับอุตสาหกรรมการเกษตรโดยเฉพาะเกษตรแปรรูปเนื่องจากบทบาทของจังหวัดควรจะช่วยในการจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนภาคการเกษตร การจัดเตรียมดังกล่าวควรครอบคลุมทั้งด้านฮาร์ดแวร์ ด้านซอฟต์แวร์และด้านฟิสิกส์แวร์ นอกจากนี้การกำหนดแผนควรจะทำให้มีความสำคัญต่อการพยากรณ์อุปสงค์และอุปทานของผลิตภัณฑ์ของภาคเกษตรกรรมเพื่อจะได้จัดแผนปฏิบัติการและกลยุทธ์ต่างๆ ไว้รองรับการพยากรณ์นั้นๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้เติบโต ควบคู่กับภาคเกษตรและอุตสาหกรรมอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน แม้ว่าแผนพัฒนาดังกล่าวมุ่งที่จะทำการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวของจังหวัดระยองเพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนนั้นๆ โดยคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ ได้แก่ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดให้มีความสวยงามและปลอดภัย พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีการท่องเที่ยวในเชิงเกษตรมากยิ่งขึ้น รวมทั้งฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ เพื่อส่งเสริมให้เกิดรายได้แก่ชุมชน รวมทั้งยังต้องส่งเสริมให้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์และการพัฒนาการตลาด การท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย มุ่งหวังการเพิ่มนักท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้แก่จังหวัด แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของกลยุทธ์ที่นำมาใช้เพื่อให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้นั้น ภาพรวมของกลยุทธ์ต่างๆ มีความเหมาะสมแต่ยังขาดแผนที่เชื่อมโยงและบูรณาการกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ เข้าด้วยกัน กล่าวคือแต่ละหน่วยงานหรือองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมุ่งที่จะโปรโมทกิจกรรมของตนเอง นอกจากนี้การกำหนดกลยุทธ์ด้านการท่องเที่ยวยังขาดการคิดเชิงการเพิ่มคุณค่าให้กับกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Value Chain และ Supply Chain Management) ขาดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและการบริหารการท่องเที่ยวแบบกลุ่มจังหวัด ขณะเดียวกันเจ้าภาพหรือหน่วยงานที่เป็นแม่ข่ายไม่เห็นถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนแผนงานเชิงรุก ดังนั้นแนวทางการปรับปรุงกลยุทธ์ในด้านนี้คือการคิดเชิงระบบและเชิงห่วงโซ่คุณค่าเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ซึ่งควรจะเป็นลักษณะองค์รวม (Holistic Perspective) โดยให้พิจารณาความเชื่อมโยงของกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ โดยเฉพาะร่วมกันกับภาคีด้านอื่นๆ โดยมุ่งเน้นการพัฒนา สร้างเสริมและสนับสนุนองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวคือ 7P ได้แก่ ตัวผลิตภัณฑ์หรือแหล่งท่องเที่ยว (Product) การกำหนดราคา (Price) การวางตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยว (Place) การส่งเสริมการท่องเที่ยว (Promotion) การพัฒนา

บุคคลกรด้านการท่องเที่ยว (People) การสร้างและปรับปรุงภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยว (Physical Evidence) และการปรับปรุงกระบวนการในการให้บริการเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว (Process)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศและสนับสนุนการดำเนินการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับการประเมินยุทธศาสตร์ด้านอุตสาหกรรมพบว่า แผนพัฒนาประจำปีงบประมาณ 2558 มุ่งที่จะพัฒนาภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นภาคการผลิตที่เป็นโครงสร้างเศรษฐกิจหลักของจังหวัดที่จะให้ความสำคัญในการสร้างมาตรฐานการผลิตให้มีความปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นให้ได้อย่างฉับไวทันทั่วทั้งที่และมีการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยกลยุทธ์ที่มีการนำมาใช้คือการส่งเสริม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สถานประกอบการตื่นตัว เรื่องการใช้เทคโนโลยีสะอาด การให้จัดทำระบบธรรมาภิบาล การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุของสถานประกอบการ ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวค่อนข้างกระจายในหลายๆ ส่วน และมีหลายส่วนยังขาดความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ขณะที่แต่ละกลยุทธ์จะวัดผลและติดตามผล ได้ยาก นอกจากนี้ แนวทางและทิศทางการสร้างเสริม พัฒนาและสนับสนุนภาคพาณิชยกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ยังไม่ค่อยชัดเจนว่าจังหวัดระยองต้องการให้ภาคพาณิชยกรรมและผู้ประกอบการ SME ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบการกลุ่มใหญ่ของจังหวัดและเปรียบเสมือนเส้นเลือดฝอยของภาคธุรกิจไปในทิศทางใดและแผนพัฒนาจังหวัดระยองจะสร้างเสริมพัฒนาและสนับสนุนภาคพาณิชยกรรมและผู้ประกอบการ SME อย่างไร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 : อนุรักษ์ ฟื้นฟูและควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

แนวทางที่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาสีเขียวที่ผ่านมามีได้ดำเนินการมาค่อนข้างถูกทาง เนื่องจากขณะนี้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาของจังหวัดระยอง การแก้ไขปัญหาต่างๆ ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม ในอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาสำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะการเสื่อมโทรมและการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองและไม่ถูกวิธี ดังนั้นการดำเนินการต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรต่างๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

จากการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา ทรัพยากรธรรมชาติมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะป่าไม้ ซึ่งในยุทธศาสตร์ยังไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนมากนักสำหรับจะมีแนวทางในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ควบคุม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 : เสริมสร้างมาตรฐานการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมของประชาชน การประเมินแผนการสร้างเสริมสังคม (ระยอง) เพื่อให้มีคุณธรรมนำความรู้ในแง่มุมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างสังคมให้มีความรู้ มีคุณธรรม เพื่อสร้างความยั่งยืนในการอยู่ร่วมกันภายในชุมชนอย่างสมดุลมากที่สุด เพื่อให้ประชาชนในชุมชนซึ่งรวมทั้งเด็กและเยาวชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา การเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ รวมทั้งการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าแผนยุทธศาสตร์ในด้านนี้เป็นแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และเหมาะสมกับการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศและจังหวัดระยอง แต่เมื่อพิจารณาถึงกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อให้บรรลุผลพบว่าค่อนข้างจะเป็นนามธรรมหรือจับต้องได้

ยาก รวมทั้งเมื่อกำหนดตัวชี้วัดหรือการวัดผลก็กระทำได้ยากลำบาก นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดวางกลยุทธ์ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านนี้ค่อนข้างกระจายและมีส่วนขาดในเรื่องความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ส่วนในเรื่องการพัฒนาและฟื้นฟูระบบสาธารณสุขป็นพื้นฐานให้พร้อมบริการประชาชนและบูรณาการจัดการให้ทั่วถึงทุกๆ ส่วนในชุมชนรวมทั้งจัดการระบบการจัดการขยะมูลฝอยจากครัวเรือน และของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด พัฒนาและปรับปรุงถนนหนทางเพื่อการสัญจรของประชาชนให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารราชการให้มีความทันสมัยตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นมิติใหม่ที่ภาครัฐจะต้องปรับตัวก้าวทันสู่ความเป็นราชการยุคใหม่ พบว่าโดยภาพรวมมีการบรรลุเป้าหมายได้ในระดับที่ดีมาก จุดที่ต้องปรับปรุงคือการเข้าถึงบริการและความเพียงพอของระบบสาธารณสุขทั้งในด้านบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ระบบไฟฟ้าและประปา ซึ่งภาพรวมพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้รับบริการดังกล่าว แต่ไม่เพียงพอเนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับแรงงานแฝง การแย่งทรัพยากรระหว่างภาคอุตสาหกรรมและภาคประชาชน เป็นต้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 : เชื่อมโยงและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภาคพาณิชยกรรมและภาคบริการสู่สากล

ในโอกาสที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานการค้า การลงทุนเป็นอย่างมากและจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเพียงพอและเหมาะสมเพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจและเตรียมพร้อมและสามารถที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ จากการประเมินพบว่าการพัฒนาภาคพาณิชยกรรมและธุรกิจต่อเนื่องซึ่งเป็นภาคการผลิตที่เป็นสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญของจังหวัด เนื่องจากเป็นสาขาการผลิตที่มีมูลค่าสูงเป็นอันดับสองรองจากสาขาอุตสาหกรรม นอกจากนี้การเติบโตด้านพาณิชยกรรมอาจพิจารณาได้จากการค้าและการลงทุนที่เกิดขึ้นโดยการกำหนดให้ภาคพาณิชยกรรมเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของจังหวัดจึงเป็นความต้องการของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ภาคธุรกิจด้านการขายสินค้าและบริการมีความสามารถในการแข่งขันเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าอาเซียน จากการกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางการขับเคลื่อนการยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาพาณิชยกรรมให้มีความเข้มแข็งและมีคุณธรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมองการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มุ่งเน้นเชิงรุกในการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ให้มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ ในขณะเดียวกันเน้นให้ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อการแข่งขัน และสุดท้ายให้ความสำคัญในการขยายช่องทางการตลาดของสินค้าและบริการ ตามลำดับ

3. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาและข้อเสนอแนะจากการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1) ด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ผ่านมาดำเนินมาอย่างถูกทิศทางในการวางตำแหน่งการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีต้นทุนจากทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมจึงควรเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้จังหวัดระยองยังคงรักษาความอุดมสมบูรณ์และสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ได้อย่างมาก สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาและสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยว

สูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพแก่คนในพื้นที่ ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจของจังหวัดมีความมั่นคงมากขึ้น

2) **ด้านการเกษตร** การพัฒนาด้านการเกษตร รวมถึงการประมง และปศุสัตว์ที่ผ่านมา ยังดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามตำแหน่งการพัฒนาที่เน้นเกษตรคุณภาพ ผลผลิตและรายได้ทางการเกษตรของเกษตรกรมีมากขึ้น แม้ว่าจะเกิดจากปัจจัยภายนอก คือ ภาวะผันผวนของราคาผลผลิตในตลาดโลกก็ตาม การดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพอื่นๆ เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเพื่อลดต้นทุนในการซื้อปุ๋ย ยังมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3) **ด้านอุตสาหกรรม** ผู้ประกอบการมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการรักษาสีสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และให้ความสำคัญการเข้าสู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และอุตสาหกรรมสีเขียวแต่การขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งจำนวนพื้นที่ และจำนวนโรงงาน ก็เป็นปัญหาในการควบคุมของภาครัฐ แต่กระนั้นก็ตามภาคประชาชนได้เข้าบทบาทในฐานะผู้ตรวจสอบมากขึ้น จึงสอดคล้องกับตำแหน่งในการพัฒนาที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมสีเขียว

4) **ด้านสังคม** ประชาชนในจังหวัดระยองมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุขมากขึ้นกว่าในอดีต จากความเป็นเมืองที่เจริญเติบโตและมีสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น มีรายได้ ความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ยังคงต้องพัฒนาด้านสาธารณสุข และคุณภาพการศึกษาให้มากขึ้น

5) **ด้านสิ่งแวดล้อม** มีคุณภาพลดลงเป็นผลจากความเจริญเติบโตของเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ แต่การฟื้นฟูกลับลดลง สำหรับปัญหาขยะ น้ำเสีย ภาคส่วนต่างๆ มีความตระหนักและร่วมมือในการระงับรักษาไม่ให้เกิดมลภาวะค่อนข้างดี แต่ก็ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรแฝง ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการบำบัดที่ได้คุณภาพมาตรฐานควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกในทุกภาคส่วน

4. สถานการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นประเด็นการพัฒนาของจังหวัดระยอง

จังหวัดระยองมีศักยภาพเชิงพื้นที่เป็นที่ตั้งของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ทำให้มีการลงทุนด้านอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมต่อเนื่องโดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมเหล็กและยานยนต์

สำหรับปัญหาที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อความอยู่ดีกินดีและคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและจะต้องได้รับการแก้ไขโดยด่วน ได้แก่

1) ด้านการอุตสาหกรรม

(1) **ปัญหา ด้านความแออัดของภาคอุตสาหกรรมในชุมชนเมือง** ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะคุณภาพน้ำของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ คือน้ำผิวดินมีคุณภาพเปลี่ยนแปลงจากผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำที่ชุมชนพบว่าปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียมีปริมาณสูงมาก ปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพและประชากรในพื้นที่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ปัญหามลพิษ ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศตามพื้นที่ต่างๆ เนื่องจากการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างชัดเจน คือ กลิ่นรบกวนจากสารเคมี เช่น สารเบนซีน โทลูอีน ไซลีน ไอกรดซัลฟิวริกและอะคริโลไนไตรล เป็นต้น รวมทั้ง ฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดจากอุตสาหกรรม

และการจราจร อนุภาคเล็กกว่า 10 ไมครอน เพราะอนุภาคขนาดเล็กเหล่านี้สามารถแทรกซึมเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจ ได้ดีกว่าอนุภาคขนาดใหญ่และก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยได้มากกว่าด้วย

(2) ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรลงทุนด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้น เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ถนน กระจายให้ทั่วถึงทั้งจังหวัด
2. สนับสนุนให้โรงงานตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมเขตประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อสะดวกในการควบคุมดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่น ๆ
3. สร้างจิตสำนึกให้ผู้ประกอบการโรงงานช่วยกันดูแลรักษา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและเร่งดำเนินการสร้างศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม รวมไปถึงองค์กรท้องถิ่น สอดส่องดูแลด้านสิ่งแวดล้อม
4. สนับสนุนให้มีการลงทุนในการทำวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของคนไทยให้มากขึ้น

2) ด้านการเกษตร

การเกษตรกรรม

1. ปัญหาด้านการผลิต

- 1) โครงสร้างการผลิตยังไม่กว้างขวาง เกษตรกรรมส่วนใหญ่ถือเป็นอาชีพหลักเพียงไม่กี่ชนิด คือ ยางพารา สวนผลไม้ มันสำปะหลัง ไร่สับปะรดและประมง ส่วนการผลิตสินค้าอื่นๆ ยังมีโอกาสและศักยภาพสูงที่ช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรมากขึ้นคือการเลี้ยงสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- 2) ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ เกษตรกรยังผลิตแบบดั้งเดิมพื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นขนาดเล็กและขนาดกลาง ไม่เน้นการใช้เทคโนโลยี ขาดปัจจัยการผลิตและมีปัญหาการตลาด การผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่ขาดแคลนปัจจัยการผลิตที่สำคัญรวมทั้งขาดแคลนเงินทุน ซึ่งเป็นผลให้เกษตรกรเสียโอกาสในการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและผลผลิตสูง ส่วนการตลาดมีปัญหาในเรื่องราคาสินค้า เนื่องจากระบบการตลาดที่เกษตรกรไม่มีทางเลือกและไม่สามารถต่อรองราคาในการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรได้
- 3) ขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ละทิ้งไร่นา มีการขายที่ดินไปจำนวนมากจะเหลือเฉพาะที่อยู่อาศัย และมีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่ภาคอุตสาหกรรมที่มีภาวะความเสี่ยงในเรื่องรายได้ที่ไม่แน่นอน
- 4) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น โดยเฉพาะค่าจ้างแรงงานภาคการเกษตร ทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าการเกษตรสูงขึ้น ผลตอบแทนที่ได้รับไม่คุ้มกับต้นทุนที่เสียไป
- 5) ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และมีการพังทลายมาก มีการใช้สารเคมีทำลายสิ่งแวดล้อมและเป็นพิษต่อผู้บริโภค

2. ปัญหาด้านการค้าและราคา

- 1) ราคาผลผลิตมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องมาจากเกษตรกรจะใช้ราคาผลผลิตของปีนั้นๆ เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจปลูกในปีต่อไป ถ้าปีไหนที่พืชผลมีราคาดีเกษตรกรก็จะหันมาปลูกพืชชนิดนั้นกันมาก จึงทำให้ในปีต่อไป ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ราคาผลผลิตตกต่ำ แต่ถ้าปีไหนที่พืชชนิดนั้นราคาไม่ดี

เกษตรกรก็จะชะลอการปลูกพืชชนิดนั้นแล้วเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น จึงทำให้ราคาพืชชนิดดังกล่าวมีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อยลง แต่ความต้องการของตลาดยังคงเท่าเดิมจึงทำให้ผลผลิตมีราคาสูงขึ้นและจะหมุนเวียนอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ

2) ราคาผลผลิตตกต่ำเนื่องจากในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตออกสู่ตลาดมาก แต่ความต้องการของตลาดยังคงปกติจึงทำให้ผลผลิตล้นตลาด เกษตรกรต้องเร่งขายผลผลิตเนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่เน่าเสียง่ายจึงทำให้สินค้ามีราคาตกต่ำซึ่งเป็นไปตามกลไกของตลาดเนื่องจากในช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตบางส่วนจะมีราคาค่อนข้างสูงทำให้เกษตรกรเร่งเก็บเกี่ยวผลผลิตออกจำหน่ายทำให้ผลผลิตไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด

3. ปัญหาด้านการตลาด

- 1) เกษตรกรขาดอำนาจต่อรองในเรื่องราคาผลผลิตที่ตนผลิตได้ เนื่องจากมีปริมาณผลผลิตไม่มากและต่างคนต่างขาย การจำหน่ายส่วนใหญ่จึงผ่านพ่อค้ากลางขาดความรู้ด้านการตลาด
- 2) การรวมกลุ่มกันของเกษตรกรเพื่อขายผลผลิตมีน้อย จึงทำให้ราคาผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ
- 3) ส่วนใหญ่เกษตรกรจะผลิตสินค้าที่คุณภาพต่ำไม่ได้มาตรฐานทำให้ส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศได้น้อย
- 4) การบริหารงานของกลุ่มเกษตรกรในด้านการทำบัญชี และธุรกิจการตลาดขาดประสิทธิภาพ

4. ข้อเสนอแนะ

- 1) เกษตรกรขาดอำนาจต่อรองในเรื่องราคาผลผลิตที่ตนผลิตได้ การจำหน่ายส่วนใหญ่ยังต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง ควรให้มีการรวมกลุ่มการจำหน่ายเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองราคาได้มากยิ่งขึ้น
- 2) การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรให้มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงสุด ควรกำหนดแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสมรรถนะที่ดินในระดับไรนา พื้นที่ชายฝั่งทะเลอนุรักษ์ดินและสภาพแวดล้อมโดยการจัดการเรื่องที่ดินและระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม เร่งรัดฟื้นฟูและปรับปรุงที่ดินที่มีปัญหาและสนับสนุนการกระจายกรรมสิทธิ์การถือครองและการจัดการที่ดิน โดยการใช้วิธีจัดรูปที่ดินหรือปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมตามความเหมาะสมหรือจัดโซนพื้นที่การเพาะปลูก
- 3) เร่งรัด พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตร พัฒนาการใช้ทรัพยากรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและป่าไม้ ให้มีส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 4) ขยายฐานการผลิต กระจายการผลิตไปสู่สาขาต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อลดความเสี่ยงในด้านผลผลิตและราคา โดยเน้นการพัฒนาเฉพาะสาขา เช่น ยางพารา ไม้ผล พืชเศรษฐกิจ พืชผัก ปศุสัตว์ และประมง
- 5) ส่งเสริม ให้ความรู้ และพัฒนาด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า และช่วยขยายช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น
- 6) สนับสนุน ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชไร่สารพิษ ใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงให้น้อยลง ใช้กระบวนการผลิตทางธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

การประมง

1. ปัญหา

- 1) จังหวัดระยองได้เปลี่ยนแปลงจากการทำการเกษตรมาเป็นเมืองอุตสาหกรรม เกษตรกรขายที่ดินให้นายทุนไปทำโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่ที่เหมาะสมในการเพาะเลี้ยงลดลงเรื่อยๆ
- 2) เกษตรกรที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะการทำนากุ้ง ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ จึงไม่ทราบพื้นที่ จำนวนการเพาะเลี้ยงที่แน่นอน เมื่อเกิดปัญหาจึงแก้ไขได้ช้าไม่ทันเหตุการณ์

2. ข้อเสนอแนะ

- 1) สนับสนุนให้ไปทำการประมงต่างประเทศโดยไม่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศ
- 2) การประมงทะเล ไม่ให้เรือประมงรุกรานน้ำประเทศเพื่อนบ้าน
- 3) ส่งเสริมการประมงพื้นบ้าน เช่น การทิ้งแนวประการังเทียมเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อนและจัดหาเครื่องมือทำการประมงให้กับชาวประมง
- 4) จัดสร้างทุนผูกเรือแทนการทิ้งสมอเรือที่ทำให้ปะการังเสียหาย ขณะนี้ได้ดำเนินการไปแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ออกดูแลผู้เพาะเลี้ยงทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการท่องเที่ยว

ราษฎรเข้าบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้าบนเกาะเสม็ด เพื่อทำประโยชน์ในกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การแก้ไขปัญหาเบื้องต้น

1. แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาอนุรักษ์ฟื้นฟูและแก้ไขปัญหาเกาะเสม็ด เพื่อประชุมผู้เกี่ยวข้องร่วมกันหาแนวทางและวางมาตรการแก้ไขปัญหาโดยคำนึงถึงหลักนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ดำเนินการตามกฎหมาย
2. ดำเนินคดีกับผู้บุกรุกในพื้นที่หาดแม่รำพึงที่ไม่ยอมรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างตามมติที่ประชุม การแก้ไขปัญหาชายหาดแม่รำพึงและในพื้นที่เกาะเสม็ด จัดให้เข้าบริเวณนอกเขตอุทยานฯ ดำเนินการเร่งรัดจัดระเบียบชายหาดกับประมงพื้นบ้านและผู้ประกอบการร้านค้าที่มีอยู่เดิม

แนวทางการพัฒนา

1. จัดระเบียบชายหาดทะเลและเกาะเสม็ด จัดวางผัง Zoning แบ่งเขตผู้ประกอบการร้านค้า เรือประมงพื้นบ้านและเขตการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงามของภูมิทัศน์ ให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกันและยั่งยืน โดยมีงบประมาณสนับสนุนจากส่วนกลาง และได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติถูกทำลายอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมและการขยายตัวทางอุตสาหกรรมชายทะเลถูกบุกรุก น้ำทะเลปนเปื้อนและเกิดการกัดเซาะชายฝั่ง

4) ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ผลกระทบมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ มลพิษทางอากาศ น้ำและมลพิษจากกากอุตสาหกรรม

การแก้ไขปัญหาเบื้องต้น

1. ตั้งคณะกรรมการดูแลเฝ้าระวังเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมทางด้านอากาศ น้ำ ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมนอกเหนือหน่วยงานราชการประจำ
2. จัดตั้งกลุ่มชุมชนควบคุมดูแลมลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรมและในเมือง
3. ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกให้ผู้ประกอบการช่วยกันดูแลรักษาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
4. ให้มีการควบคุมดูแลสถานประกอบการอย่างเข้มงวด เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐานและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาด (Clean Technology)
2. เร่งรัดจัดทำผังกำหนด Zoning เขตประกอบการอุตสาหกรรม เขตเกษตรกรรม และการท่องเที่ยว
3. เร่งจัดตั้งศูนย์วิเคราะห์น้ำ อากาศ กากของเสีย ของจังหวัดระยอง
4. เร่งดำเนินการสร้างศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมและนำเทคโนโลยีสูงที่สามารถลดมลพิษตลอดจนมีการ Recycle และ Re-used

5) ด้านสังคม

อาชญากรรม คดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งได้แก่คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ โจรกรรม รถจักรยานยนต์ โจรกรรมรถยนต์ ฉ้อโกงและยักยอกพบว่าในคดีทุกประเภทมีอัตราสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี คดีส่วนใหญ่จะเกิดมากในพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมหนาแน่นและที่อาจมีคนต่างถิ่นเข้ามา

สาธารณสุข บุคลากรทางการสาธารณสุขมีน้อย ขไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา บุคลากรทางด้านทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล ซึ่งบางสาขามีบุคลากรน้อยกว่ากรอบอัตราที่กำหนด ทำให้มีผลกระทบต่อคุณภาพของการบริการ

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรจัดสรรบุคลากรให้ได้อย่างเพียงพอและทั่วถึงทุกท้องที่
- 2) ควรมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอย่างเพียงพอ
- 3) ให้ความรู้ในการป้องกันโรคขั้นพื้นฐานกับประชาชนอย่างทั่วถึง

6) สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

สาธารณูปโภคโดยเฉพาะน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคยังไม่สามารถสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึงทั้งในเขตเมือง อำเภอและตำบล นอกจากนั้นระดับคุณภาพของบริการยังมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. มุ่งขยายระบบบริการสาธารณูปโภคสาธารณูปการให้สามารถสนองความต้องการอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะให้ครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาล สุขาภิบาลและเขตชุมชนให้มากขึ้น ซึ่งเป็นการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการผลิตไปสู่เขตชนบท

2. เพิ่มกำลังการผลิตและคุณภาพบริการน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค สนองความต้องการให้
สม่ำเสมอและเพียงพอ รวมทั้งเพิ่มมาตรฐานน้ำให้มีความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค
